

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА УГОРСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ШУТКА ДОРА АТТІЛІВНА

Система власних імен у с. Паладь-Комарівці.

Викладання власних імен у школі

014.02 Середня освіта. Мова і література (угорська)

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Науковий керівник:

Нодь Наталія Йосипівна

к.філол.н., доцент

Ужгород – 2023

Реєстрація _____
(номер)

« ____ » _____ 2023 р. _____
(підпис пров.фахівця)

(прізвище, ініціали)

Дипломна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри

_____ Зикань Х.І.
(підпис) (прізвище, ініціали)

к.філол.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

« ____ » _____ 2023 р.

Рецензент _____
(підпис)

_____ Дерке М. Ж.
(прізвище, ініціали)

к.філол.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYÜGYI MINISZTERIUMA

ÁLLAMI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY

„UNGVÁRI NEMZETI EGYETEM”

UKRÁN–MAGYAR OKTATÁSI-TUDOMÁNYOS INTÉZET

MAGYAR FILOLÓGIAI TANSZÉK

SUTKA DÓRA

**A keresztnevek rendszere Palágykomorócon. A személynévtanítás
sajátosságai az iskolában.**

Magyar nyelv és irodalom

Diplomamunka a baccalaureusi fokozat megszerzésére

6.014.02 Középfokú oktatás szakirányban,

magyar nyelv és irodalom

Tudományos témavezető:

Nagy Natália

a filológiai tudományok docens

Ungvár – 2023

TARTALOM

BEVEZETÉS	4
1. A KÉRDÉSEL FOGLALKOZÓ SZAKIRODALOM	
ÁTTEKINTÉSE	7
2. A KERESZTNEVEK RENDSZERE AZ UNGVÁRI JÁRÁSI	
PALÁGYKOMORÓCON	14
2.1. A keresztnévek gyakorisága szerinti csoportosítása	15
2.2. A keresztnévek eredet szerinti csoportosítása	36
2.2.1. A női nevek kategorizálása eredetük szerint	36
2.2.2. A férfinevek csoportosítása eredetük alapján	40
2.3. A keresztnévek szocioonomasztikai vizsgálata	43
3. A TULAJDONNEVEK INTERPRETÁLÁSA AZ ISKOLAI	
OKTATÁS SORÁN	48
BEFEJEZÉS	60
KÖVETKEZTETÉSEK LEVONÁSA	60
A FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM JEGYZÉKE	66
PE3IOME	72
SUMMARY	73
MELLÉKLET	74

BEVEZETÉS

Diplomamunkám témája: A keresztnévek rendszere Palágykomorócon. Azon belül is a keresztnévek vizsgálata a református anyakönyvi kivonat alapján.

A névtannal való foglalkozás tudománya nagyon sokszínű, nagyban hozzásegít egy-egy kor, egy-egy társadalom megismeréséhez. Egy név sok mindent elárulhat egy adott emberről, annak tulajdonságáról, a névadás motivációjáról.

A társadalomban élő ember már születésétől fogva kapcsolatban van a névtan tudományával, miszerint meghatározó jegyként kapott nevét egy életen át viseli. A nevek nagy részének megvannak a sajátos eredetük, jelentésük, történetük, amelyeket e szempontok szerint választanak ki egy személy számára. Viszont a névadásnak még van olyan előfordulása is, mikor a keresztnév szülőről gyermekekre száll. Hogy ez milyen gyakoriságban fordul elő, azt munkámban szülőfalum keresztnéveinek megfigyelése kapcsán tekintem át.

Kutatásom céljából, azért választottam a névtannal kapcsolatos témát, mert érdekesnek vélem felfedezni, hogy milyen névismereti és névadási gyakoriság jellemző szülőfalumra. Érdekesnek találom felfedezni, hogy melyek azok a nevek, amik a leggyakrabban használatosak, illetve azok, amelyek kevésbé elterjedtek.

A téma aktualitása. A nevek használata a mindennapjainkban elterjedt, folyamatosan élünk használatával. Mivel annyira beékelődött nyelvünkben, olykor már fel sem tűnik beszédünkben. A nevek az idő folyamával alakultak ki, változnak, illetve elavulnak. Minden névnek megvan a saját korához való háttere. Az idő múlásával a régi neveket felváltják újabbak, és eszerint oszlanak meg a névadási gyakoriságok.

A névnek a személyiség változásban és azonosság kialakulásában is szerepe van az én azonosításon kívül. Egyes kultúrákban a névválasztás befolyásoló tényező, hogy milyen típusú névrendszer. Vagyis a névadóknak az adott névkészletből kell választaniuk, vagy esetleg a közneveket alakíthatják kötetlenül.

A nevek módosításával, használatával illetve az új nevek adásával, kijelöljük a helyünket a világban, és pontosítjuk azt [19, 49–58. o.].

Azonban a nevek kiválasztása és használata, illetve elterjedésének szoros összefüggése van a társadalom gazdasági és kulturális állapotával [12, 25–48. o.].

A tulajdonnévvel, azaz egyedi névvel bárhol találkozunk a világban. Nélküle nem tudnánk élni, mivel nem fejezhetnénk ki, hogy kik vagyunk, esetleg hol élünk, hová tartunk és ki az, akit keresünk. [13, 38–45. o.].

Diplomamunkám célja: a palágykomoróci magyar közösség keresztneveinek bemutatása a református anyakönyvi kivonat alapján. Kortól és nemtől függetlenül gyűjtöttem össze ezeket a neveket, melyek a magyar lakosság sajátjai. Egyben megszeretném tudni azt, hogy mennyire jellemző szülőfalum lakosságára a névdivat.

A kutatás módszere: közvetett módszer, hiszen vizsgálódásom segítségével a palágykomoróci református egyház anyakönyvi kivonata szolgált. Amelyben a keresztneveket sorra lejegyeztem eredeti formájuk szerint, férfi és női megoszlás tekintetében. Az első időintervallum 1948-tól 1978-ig terjedő időszak lejegyzett neveit vizsgáltam, majd ezt követve az anyakönyv megszakításának hiányában 1994-től 2022-ig feltüntetett nevekkal folytattam a kutatást.

A kutatás helye szülőfalum Palágykomoróc. Két falu – Palágy és (Palágy) Komoróc egyesüléséből jött létre. A helység Ungvártól 15 km-re délnyugati irányban a Latorca és az Ung folyó között terül el. Szomszédos települések: északra Gálocs (2 km), délnyugatra Kiszszelmenc (2 km), délkeletre Szürte (5 km). Ez a legközelebbi vasútállomás. A falu lakossága kb. 685 főt számlál. Az itt élők túlnyomó többsége magyar nemzetiségű, negyed arányban vannak köztük ukránok. Vallás tekintetében többségük református 218 fő körül, katolikusok együtt görög és római összesen 180-190 fő közt ingadozik. Többségben görögkatolikus 135 fő és a maradék római. A faluban található egy református templom, és egy görög katolikus, illetve építés alatt áll egy római katolikus templom is. Az oktatás ma már csak 1-től 7. osztályig folyik az Általános Iskolában, amelyben 75 diák tanul. Az

iskola épületében található az óvoda is, amelyben külön vannak a kis és nagycsoportosok.

Azon kívül van posta, felcserközpont, könyvtár, községháza és kultúrház is, amely 200 férőhelyes, körülötte élénk művelődési élet szerveződik. A helybéliek és az ide látogató idegenek a település három vegyes boltjában vásárolhatnak.

A falu nevét 1325-ben Polad néven említik először. A 13. században az Aba nemzetség Amadé ágából származó Finta nádor kapta királyi adományként a falut.

1436-ban a Palágyiak lettek a helység kizárólagos birtokosai. Majd a család férfi ágának kihalta után a birtok egy része a kincstárra szállt, míg másik része a Bercsényi családé lett Répássy Mária révén, aki a Palágyi család utolsó tagjának özvegye.

A mai település középkori Palágy és a mellette levő Komoróc egyesítéséből keletkezett. A 19. században a falu egy része Butler János gróf birtoka volt, aki a templom sírboltjában nyugszik. Itt játszódnak Mikszáth: Különös házasság c. regényének egyes részletei. 1910-ben 342, túlnyomórészt magyar lakosa volt, ma 927 lakosából 747 (80%) a magyar. A trianoni békeszerződésig Ung vármegye Nagykaposi járásához tartozott.

Mint a szakemberek megállapították, a község központjában lévő dombon álló templom egyik a régió legrégebbi, épen megmaradt szakrális jellegű épületeinek. Stílusjegyeit tekintve a XIII–XIV. század fordulóján építette a Palágyi család Szent Mihály tiszteletére, 1333-ben már szerepel a pápai tizedjegyzékben. A templom legrégebbi részei a szentély és a harangtorony, a jelenlegi apszis a XV. században épült, gótikus boltozata 1650 körül omlott le. 2006-ban került napvilágra a templom eredeti freskóinak egy része, a szentély déli falán „Krisztus alászállása” című kép látható, a karzat fölötti részen a Szent László-legendája (Szent László küzdelme a kunnal) egy részlete jelenik meg.

1. A KÉRDÉSEL FOGLALKOZÓ SZAKIRODALOM ÁTTEKINTÉSE

A keresztnevek kutatásával nagyon sokan foglalkoztak. Minden szakíró sajátos módon, egyéni megfigyelések alapján közelítette meg a témával kapcsolatos jellegzetességeket. Több szakíró is azt vallja, hogy a nevek fontos szerepet töltenek az ember életében, és a névadás eredménye mindenképp érdekes mutatóként szolgál, bármilyen környezetben.

Munkám pontos kidolgozásához és áttekintéséhez több tudós kutatását is tanulmányoztam. A következőkben próbálom bemutatni és összegezni különböző kutatók munkáit, illetve hogy ők milyen szemszögből közelítették meg a keresztnevekkel kapcsolatos információkat, és azok előfordulásait.

Bachát László a keresztnevek kiválasztása kapcsán a *Személynevek Őrimagyarózsdon az 1940-es évek elején* című munkájában, amely a Magyar Nyelvjárásokban jelent meg. Arról ír, hogy a keresztnevek kiválasztására hatással van a szülők és a nagyszülők neve, az esztétikai érzék, az általános műveltség, a társadalmi réteghez való tartozás, de főként a névdivat. [1, 34–38. o.]

1979-ben jelent meg a *Névtani Értesítő* „NÉ” című kiadvány első száma, amely tájékoztatni kívánja az olvasóit a különböző területen folyó, névtudományi kutatásokkal kapcsolatos munkákról. Észrevételek, eredmények, megfigyelések bemutatása más-más területen. [13, 400–416. o.]

Kálmán Béla négy nagy kategóriát különít el a nevek tekintetében:

1. Keresztnév vagy utónév. A névadók véleménye szerint a szülők.
2. Vezetéknév vagy családnév. Ami az apai ágon öröklődik.
3. Ragadványnevek. Az egyén a közösségtől kapott sajátos névkombinációja, akarata ellenére. Esetleg öröklődhet szülőről gyermekekre.
4. Állnév. Az egyén személyileg választja ki ragadványnevét vagy fogadja azt el [22, 2–46. o.]

Varga Gábor Lak község keresztneveinek 1794-1825 közötti munkájának tanulmányát a *Névtani Értesítő* 10. számában figyelhetjük meg. Amelyben ír a

névválasztás népszerűségéről és annak háttéréről. Ezt a népszámlálástól követő három évtizedben vizsgálta Lak községében [52, 83–85. o.].

Fülöp László tanulmányában azzal ismerkedhetünk meg, hogy elsőként hol jelentek meg a több keresztnévadás jellemzői, illetve hogyan válik divatossá. Ezt Kaposvárott a római katolikus plébánia anyakönyve alapján vizsgálta 1731-1900-ig. Azonban foglalkozott még azzal is, hogy a második névadásnál, vagy esetleg harmadiknál, milyen motívumok figyelhetők meg azok kiválasztásában [11, 12–29. o.].

Szilágyi Anikó „*Névadási szokások kisebbségi és többségi helyzetben lévő magyar anyanyelvű gyermekek körében a rendszerváltás*” után című tanulmány figyelhető meg, amiben arról végzett kutatást, hogy miben különböznek az anyaországi és a határon túli névadás sajátosságai a 90-es években. Illetve vizsgálja a névadás motivációját és terheltségét is. A vizsgálatokhoz kérdőíves módszert alkalmazott [50, 78–87. o.].

Rajzli Ilona Bácskában (Szlovákia) való keresztnévadási szokások változásait mutatja be. Foglalkozik a névadás motivációjával, a név hangulatának hatásának a névválasztásával, a kettős névadással, a névörökítés kérdésével, a felekezeti megoszlás kihatásával, névválasztás vegyes házasságban, illetve a névdivat jelenségével is. A gyűjtés alapjául szolgáltak a keresztelési anyakönyvek, iskolai osztálynaplók, különböző összeírások anyagai, amelyet 12 bácskai helységben vizsgált [46, 235–243. o.]. Ez a cikk jó támpontot jelentett a szociológiai vizsgálatom során.

Papp Kornél 1805–1970 között Bajásmegye és Kerékkápolna keresztnéveit vizsgálta. Nyolc korszakot elkülönítve, időszakokra bontva megvizsgálta a keresztnévek megterheltségét, gyakorisági sorrendbe állította a neveket. Illetve külön kiemelte azt is, hogy egyes nevek mikor fordultak elő először és utoljára [41, 3–43. o.].

Koi Balázs Tiszabездé, kilenc 25 éves periódusaira felosztott református anyakönyvi kivonata alapján vizsgálta a keresztnéveket [27, 171–178. o.].

Hajdú Mihály Válogatott tanulmányok című kötet, Kiss Jenő által szerkesztett változata, amely Hajdu Mihály válogatott tanulmányainak gyűjteményét tartalmazza [25, 25–38. o.].

A kötetben találkozhatunk névkutatásokkal, általános névtannal, személynevekkel, helynevekkel, állatnevekkel, nyelvjárásokkal is. Azonban Hajdú Mihály ír a tulajdonnevek történetének korszakolásáról, az államalapításról, a személynevek korszakhatáraitól, a második világháború után követő időszakáig [14, 61–67 o.].

1960 és 1967 között Személynév kutatásunk című munkájában, olyan munkákkal foglalkozik, amelyek a személynévkutatást vizsgálják, ilyenek a folyóiratok, kiadványok stb. [15, 75–107. o.].

Azonban **Hajdú Mihály** foglalkozik az újabb kori személyneveknek a vizsgálatával is. Bemutatja a vizsgálatok módszereit, és kitér forrásaira, összegyűjtésére, és feldolgozására a keresztnemeknek. Hajdú Mihály 2003e. Az újabb kori személynevek vizsgálatának módszereiről [26, 144–157. o.].

A keresztnemek választásával és a névadási tendenciával és azok eredményeivel is foglalkozik A magyar keresztnév választás fontosabb tendenciái 1770 és 1970 között címmel megjelent munkájában. Tanulmányozza az utóbbi kétszáz év keresztnemeit, és azok stílusjegyeit foglalja össze [16, 208–211. o.].

Raátz Judit „Az újonnan anyakönyvezhető férfineveinkről” című munkájában a 25. szám alatt található *Acél vagy Zseráld?* Tanulmányában, a megújult régi neveket, az új belső keletkezésű neveket, a keresztnévi változásokat, az idegen eredetű neveket, a becéző névformákat vizsgálja [44, 181–185. o.].

Szintén **Raátz Judit** a *Köszöntő kötet* B. Gergely *Piroska tiszteletére* című könyvben az újonnan adható női neveket vizsgálja. Munkájában azt a lejegyzést figyelhetjük meg, miszerint az anyakönyvezhető női nevek köre az Új magyar utónévkönyvben, milyen új nevekkal bővült [43, 151–155. o.].

Király Lajos három nagy korszakra osztja a személynévadás történetét, a *Névtani ismeretek* című munkájában.

1. Az ősmagyar és ómagyar kor (896-1526).
2. Nagy korszak a közép magyar kor (1526-1772).
3. (1772-...), ebben az időben a nevek száma bővült.

Történelmi nevek jelentek meg, mint például az Árpád és Géza. Német nevek is divatba kerültek a polgárság által, Hermen, Ernő, Rudolf. A XIII. sz. első feléig a magyarság egy névi volt, a társadalmi osztálytól függetlenül [23, 610–611. o.].

Ördög Ferenc *A Nyelvi identitás, és a nyelv dimenziói* könyvben található cikke: *A keresztnévdívat településtörténet, tisztelettörténeti és szociológiai motivációi a XVII-XVIII században*, amelyben 44 236 keresztnévet jegyzett le és egyben dolgozott fel. A kutatás 1745-1750 között készült, a leggyakoribb és legdivatosabb női és férfi keresztnéveket vizsgálta, illetve a felekezetek közötti névhasználatot. Kiegészítő anyaggyűjtéséként nagyobb mezővárosi keresztelési anyakönyvet vett segítségül kutatásához majd arra jutott, hogy a névdívatot a középkorban is gyakori nevek uralják, társadalmi helyzettől, nemzetiségtől, felekezettől és foglalkozástól is független [40, 175–185. o.].

A *Keresztnévek enciklopédiája* című könyvben, amely **Fercsik Erzsébet** és **Raácz Judit** írása bemutatja, hogy mi a név, a névadás szabályozása, egyelemű és kételemű névadás, leggyakoribb női illetve férfinevek, azok eredete, idegen megfelelője, gyakorisága [10, 7–22. o.].

Varga Józsefné egy összehasonlítást mutat be. Amelyben a 18–19. századi névanyagot a 20. század névkincsével hasonlítja. Mégpedig olyan céllal, hogy a korábbi névadási szokások jellemzőit igazolja, esetleg megcáfolja azt [51, 135–145. o.].

A *Magyar névkutatás a 21. század elején* című kötet, **Farkas Tamás** és **Slíz Marianna** szerkesztésében, széleskörű képet nyújt a magyar névkutatásról. Mégpedig a következő tudományterekről: a tulajdonnevek jellemzőiről, típusairól, kulturális és társadalmi összefüggéséről, történetéről, illetve a mindennapi életben betöltött szerepükről. Ezen tudományterületek helyzetéről, eredményéről, hagyományos és újszerű témáiról, jövőbeli feladatairól igyekszik összefoglalást

adni. Az első fejezet a névkutatás tudományosságán belüli helyzetének, a társadalmi jelenlétének, illetve a tudományként való művelésének a kérdését vizsgálja. A második fejezet a fő kutatási területeket veszi sorra a magyar névtannak. A harmadik és egyben az utolsó fejezetben Hajdú Mihály emlékét, munkásságát és alakját felidéző írások: Kiss Jenő: Bevezető gondolatok a Hajdú Mihály emlékét felidéző írások elé. Hajdú Mihály, a tudós kutató és tudományszervező. Balázs Géza illetve Szathmári István általi írott visszaemlékezések, pályaképek vannak megjelenítve [24, 253–254. o.].

A névadás motivációjáról **Rancz Teréz** számol be, *A névadás motivációi Felső-Háromszéken (Románia) és a név súlya az identitásjelölő faktorok rendszerében* való munkájában. Illetve kitér a vizsgált terület névanyag összetételéről, hovatartozásának rendszerén belüli súlyáról [47, 17–27. o.].

Bura László a névdivat nemzedéki változásairól ír a *Magyar Nyelvjárások* című folyóiratban. A szatmárnémeti (Románia) liceum diákjainak névanyagát illetve névdivatát vizsgálja. A vizsgálatot 1987 elején végezte, melyben tizenhat osztály 506 tanulója adott választ a névtani kutatás kérdéseire. Mégpedig megnevezni az általuk legszebbnek tartott női és férfi illetve családnevet, majd ezt követően adott válaszukat, indoklással kiegészítve [7, 71–92. o.].

A Kárpátalján való magyar névkutatás hosszú időn át, különösképp a földrajzi nevek gyűjtésére összpontosult. Erről főként **Lehoczky Tivadar** munkái árulkodnak nem hiába már a 19. század végén jelentős helynévgyűjtőként tekintették [34, 1–470. o.]. Csak a 19. század második felében kapott fel a magyar személynév kutatás.

A kárpátaljai magyar személynév kutatás pedig **Lizanec Péter** professzor nevéhez az Ungvári Állami Egyetemen vezette Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékéhez köthető az 1970-es évektől. A tanszék munkatársai is fontosnak tartották a névgyűjtést, és a személynévek kutatására is egyre több figyelmet fektettek [30, 113–125. o.].

Kovács András, *Keresztnév-vizsgálatok Som községben* című munkája, az *Acta Hungarica* XII. évfolyamában lett megjelenítve. 60 éven belül hat szakaszra osztott periódusban vizsgálta a női és férfineveket, gyakoriságukat. Gyűjtésének alapjául felhasználta a református egyház anyakönyvét, viszont a hiányosságokat pótolva az adatait kibővítette az orvosi és iskolai („világi”) nyilvántartó adataival. Ezen nevek összességét tízéves periódusokra lebontva összehasonlította a két névadattár leggyakoribb neveit. Illetve a kettős keresztneveket is vizsgálta [28, 37–39. o.].

Laki Boglárka a *Hungarológiai Közlemények* című folyóiratban található, *Pacsér névadási szokásai a betelepítéstől napjaink* című munkája. Pacsér (Szerbia) 18. század végétől betelepített a napjainkig kiterjedő időszak leggyakoribb keresztneveit, eltéréseit a református és katolikus névadásban, illetve a nevek öröklődésének kialakulását vizsgálja. Az adatgyűjtés alapjául szintén a református és a római katolikus anyakönyvet vette segítségül [32, 13–33. o.].

Orosz Gabriella *Keresztnévadás sajátosságai Szalókán*, az *Acta Hungarica* XV. évfolyamában található. Négy korszakban vizsgálja az ungvári járási Szalóka keresztnévadási szokásait. (1910-1949, 1950-1969, 1970-1989, 1990-) [39, 49–53. o.].

Az **Ukrán Történelmi Antroponómia**, megvizsgálja az XIV-XVII. század tulajdonnevek, ragadványnevek, vezetéknevek, kialakulását, azok forrásait, hangsúlyozza a nevek fontosságát a mindennapi élet számára.

Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI században című könyvben szerepel **Balla Andrea** *Név és identitás, keresztnévek vizsgálata a kárpátaljai Nagydobrony községben* című munkája. Amelyben a keresztnévadás szokásának tényezőiről, alakulásáról, Nagydobrony keresztnévadásában megfigyelt változásokról ír. Illetve figyelmet fordít a névadás identitástudat kialakulására is [3, 9–14. o.].

A kötet tartalmazza még **Sebestyén Zsolt**: *Dercen* keresztnévadása 1981-2000 című tanulmányát. A református anyakönyvi kivonat adatai alapján mutatja a község keresztnévadási sajátosságait [48, 149–154. o.].

Az ELTE nyelvészdoktoranduszainak rendezett, „Félúton” című konferencia harmadik gyűjteményes kiadványában található [31, 23–27.o.].

Kovács András *A kárpátaljai magyarság keresztnévadásának jellemzői az ezredfordulón* című munkája, Amelyben a névgyűjtés körülményeiről, a falvaknak a kiválasztásáról, (Beregsom, Bótrágy, Csonkapapi, Hetyen, Kaszony, Rafajnaújfalú, Zápszony), a leggyakoribb női és férfinevekről, megterheltségéről, felekezetek szerinti megoszlásról, egyszer előfordult nevekről, kettős keresztnévről, öröklődő keresztnevekről ír. Illetve említést tesz még a különböző társadalmi rétegek névválasztásáról is [30, 113–125 o.].

Horváth Katalin a kárpátaljai névdivattal foglalkozik. *Hungarológia és dimenzionális nyelvszemlélet. Előadások az V. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson* című gyűjteményében. A keresztnévválasztásban az 1960-as évekig a szokás, a hagyomány volt a legfőbb motivációs tényező. Olvashatunk arról, hogy a 60-as évektől, a keresztnévhasználatban és adásban, olyan változások álltak be, amelyek megmozgatták a hagyományokat. Kitér az első és második világháború után kialakult politikai helyzet változásaira Kárpátalján.

A kárpátaljai névdivat vizsgálatának bemutatásához magyar szakos egyetemi hallgatók névsorát vette alapul, a 60-as évek elejéről, a 90-es évek közepéről, és az ezredfordulóról. Konklúzióként a kárpátaljai névdivatról levonva az utóbbi ötven év alatt nagyban gazdagodott a keresztnévanyag. Nemi megoszlás tekintetében, a női nevekhez járultak többségben új nevek. A névválasztás tükrözi a generációk ízlését, identitástudatát, műveltségét, kapcsolatokat más nemzetségekkel. A 80-as évektől tekintve viszont a hagyományos nevek visszatérése vehető észre [21, 73–77. o.].

2. A KERESZTNEVEK RENDSZERE AZ UNGVÁRI JÁRÁSI PALÁGYKOMORÓCON

A keresztnévek gyakoriság szerinti vizsgálatát kettő periódusban vizsgáltam. Az első periódus (19480–1978) a második (1994–2022) közötti időszak neveit tartalmazza. A neveket a református anyakönyv segítségével gyűjtöttem össze, ahol el vannak különítve az egyházban megkeresztelkedett személyek nevei, az esketés által lejegyzett és az elhalálozott személyek nevei. Az anyakönyvben először fel van tüntetve a születés és a keresztelés ideje, a gyermek neve, majd a szülők nevei is. Azután a gyermek vallása, lakóhelyének adatai, a keresztszülők illetve a keresztelő lelkész nevét is megtudhatjuk.

Azonban megfigyeltem azt, hogy az anyakönyvben a keresztnévek jelentős része hibásan van lejegyezve. A helyesírásnak nem megfelelő alakokat vehetünk észre. Az eltérések a rövid és hosszú magánhangzók terén a gyakoribbak, például: *Artur-Artúr, Emilia-Emília, Gertrud-Gertrúd Lidia-Lídia, Livia-Lívia, Monika-Mónika, Natalia-Natália Timea-Tímea, Zsuzánna-Zsuzsanna*. Aztán megfigyelhetünk mássalhangzók terén való eltérést, kettő helyett egyet írnak, például: *Anett* helyet *Anet, Dianna – Diana*, illetve mind két eltérés terén a *Gabriéla* keresztnévvel találkozhatunk a Gabriella helyett. A helyesírási hibákat megfigyelve a keresztnéveknek a kiejtés hatására történő leírása figyelhető meg.

A keresztnéveket a gyakoriság szerinti vizsgálatnál a megtalált formában tüntetem fel, viszont az eredet alapján történő csoportosításnál, már a helyesírásnak megfelelő alakot használom, mivel a szakirodalomban is csak így tudjuk megtalálni.

A keresztnéveket táblázat formájában különítettem el női és férfinevekre szétbontva, mindezt ábécésorrend formájában. A táblázat tartalmazza a gyakoriság szerinti előfordulást az adott korszakban, illetve mindkettő összesített arányát.

A nevek elrendezése után gyakoriságuk szerint csoportosítom külön a két periódus női illetve férfineveit, mégpedig a leggyakoribb és legritkább előfordulás szerinti keresztnéveket.

Azután következik a keresztnévek eredet szerinti megoszlása, ahol külön-külön minden nevet a maga eredetéhez százalékos arányban feltüntetek, ezt grafikon segítségével ábrázolva.

2.1. A keresztnévek gyakorisága szerinti csoportosítása.

Sorszám	Női nevek	1948–1978	1994–2022	Összesen
1.	Abigél	-	1	1
2.	Adél	1	-	1
3.	Alexa	-	1	1
4.	Alexandra	-	4	4
5.	Alica	1	-	1
6.	Amina	-	1	1
7.	Anasztázia	-	1	1
8.	Andrea	2	-	2
9.	Anet	1	-	1
10.	Anita	1	-	1
11.	Anna	2	-	2
12.	Aranka	3	-	3
13.	Ágnes	2	-	2
14.	Beáta	2	-	2
15.	Bianka	-	3	3
16.	Boglárka	-	1	1
17.	Cintia	-	1	1
18.	Csenge	-	1	1
19.	Csilla	2		2

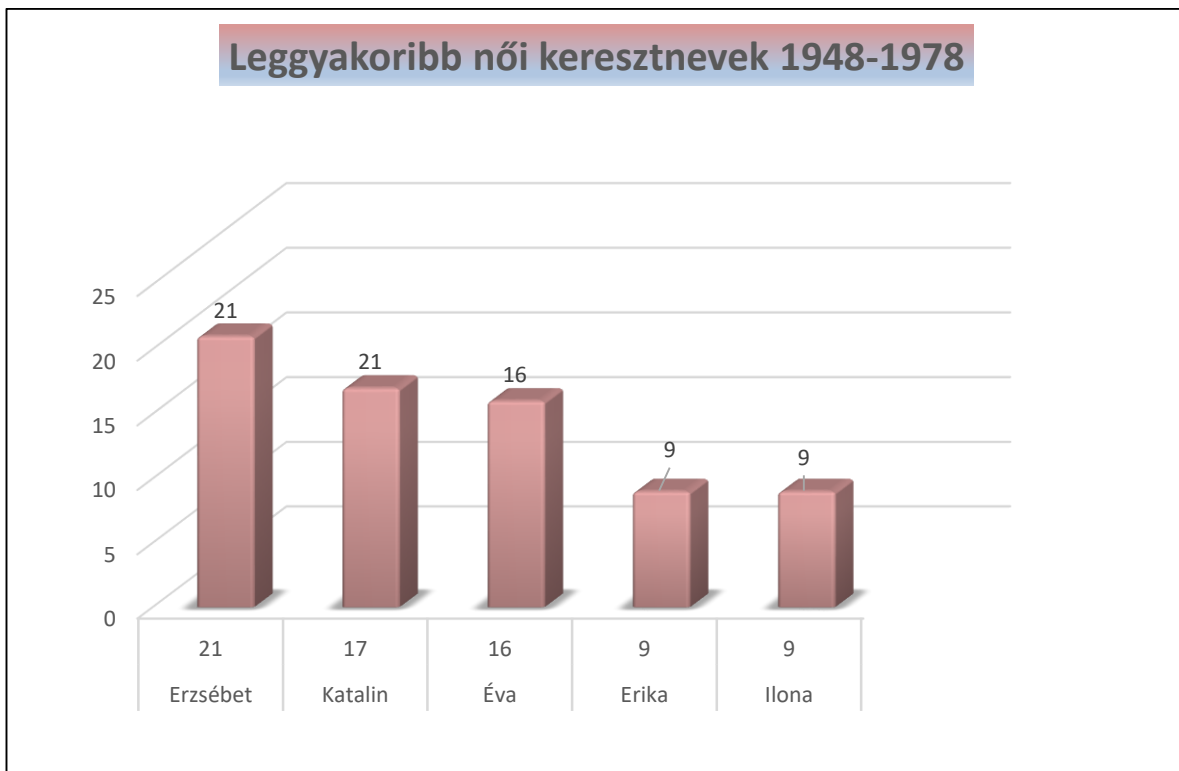
20.	Daniella	-	1	1
21.	Diana	-	1	1
22.	Dianna	-	1	1
23.	Dominika	-	2	2
24.	Dorina	-	2	2
25.	Dóra	-	2	2
26.	Dzsinetta	-	1	1
27.	Edit	2		2
28.	Elvira	1		1
29.	Emese	-	1	1
30.	Emilia	-	1	1
31.	Erika	9		9
32.	Erzsébet	21	1	22
33.	Etel	2		2
34.	Eugénia	-	1	1
35.	Éva	16	1	17
36.	Fanni	-	1	1
37.	Gabriéla	-	1	1
38.	Gertrud	1		1
39.	Gizella	1		1
40.	Gyöngyi	2		2
41.	Hajnal	2		2
42.	Hanna	-	1	1
43.	Ibolya	5		5
44.	Ildikó	5	1	6
45.	Ilona	9	1	10
46.	Imelda	1		1
47.	Irén	2		2

48.	Ivett	-	1	1
49.	Izabella	-	2	2
50.	Janka	-	1	1
51.	Jázmin	-	1	1
52.	Jolán	5	-	5
53.	Judit	5	-	5
54.	Juliánna	2	-	2
55.	Karolina	-	1	1
56.	Katalin	17	-	17
57.	Kinga	-	1	1
58.	Klára	8	-	8
59.	Kornélia	2	1	3
60.	Krisztina	-	1	1
61.	Lara	-	1	1
62.	Lidia	1	-	1
63.	Lili	1	-	1
64.	Livia	2	-	2
65.	Magda	1	-	1
66.	Magdolna	1	-	1
67.	Margit	4	-	4
68.	Matild	1	-	1
69.	Marietta	-	1	1
70.	Mária	7	1	8
71.	Miranda	-	1	1
72.	Monika	2	-	2
73.	Mónika	1	-	2
74.	Natalia	3	-	3
75.	Natália	1	-	1

76.	Nikoletta	-	2	2
77.	Noémi	-	1	1
78.	Okszana	1		1
79.	Olga	-	1	1
80.	Petra	-	1	1
81.	Piroska	1		1
82.	Rebeka	1		1
83.	Regina	-	1	1
84.	Réka	-	1	1
85.	Rozália	2		2
86.	Róza	1		1
87.	Sába	-	1	1
88.	Szilvia	3		3
89.	Szintia	-	4	4
90.	Szofia	-	1	1
91.	Timea	3	2	5
92.	Tícia	-	1	1
93.	Tímea	-	2	2
94.	Tünde	2		2
95.	Valéria	3		3
96.	Violetta	1	1	1
97.	Vivien	-	2	2
98.	Zsuzsánna	8		8

Az első periódusban 1948–1978 között 54 női nevet sikerült összegyűjtenem, amelyet 188 személy viselt. A leggyakoribb női nevek közé sorolom a következő keresztneveket: *Erzsébet (21)*, *Katalin (17)*, *Éva (16)*, *Erika (9)*, *Ilona (9)*, *Klára*

(8), Zsuzsánna (8), Mária (7), Ibolya, Ildikó, Jolán, és Judit egyformán (5) személyt illet, Margit (4).

Leggyakoribb női nevek

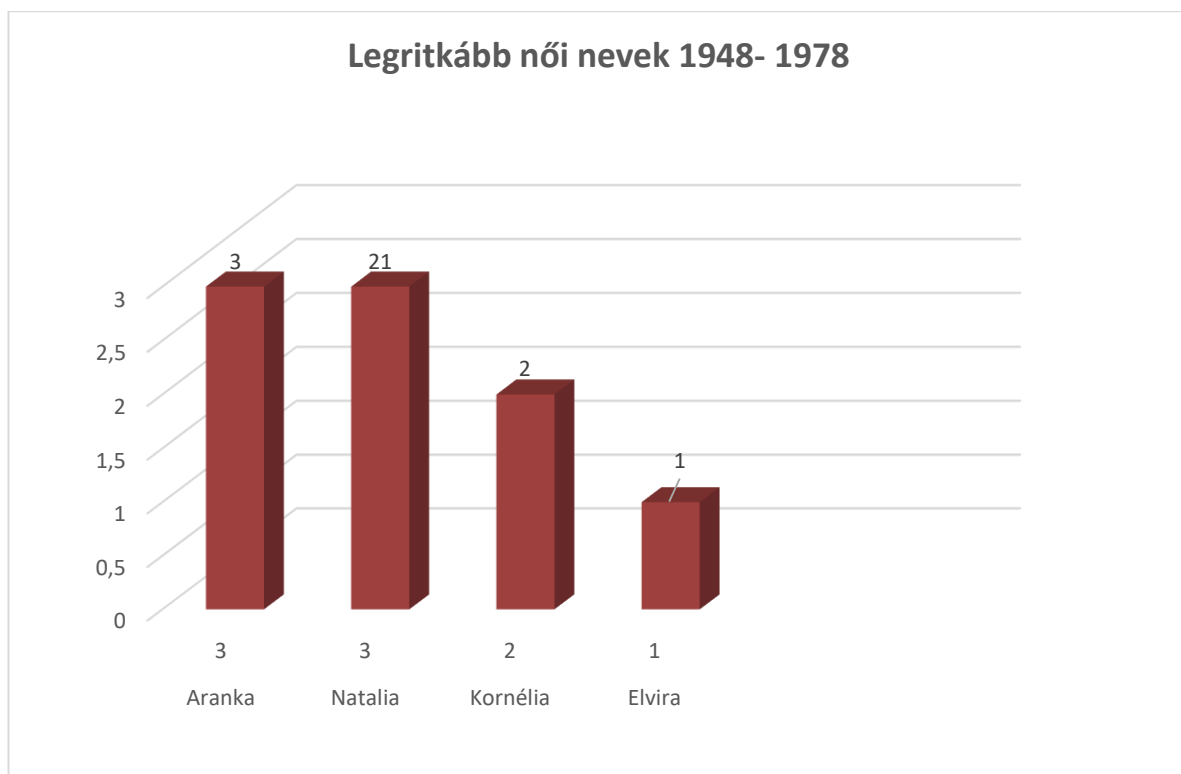
Név	1948–1978
Erzsébet	21
Katalin	17
Éva	16
Erika	9
Ilona	9
Klára	8
Zsuzsánna	8
Mária	7
Ibolya	5
Ildikó	5
Jolán	5
Judit	5

A keresztnemek között legritkábban előforduló nevek: 1948–1978 közötti periódusban: *Aranka (3), Natalia (3), Szilvia (3), Timea (3), Valéria (3)*. Ezek a nevek összességében már eltérnek a hagyományostól, ezért is van az, hogy az előfordulások kevesebb arányt mutat.

Megfigyelhetünk azonban, olyan neveket is, amelyek csak egyszer illetve kétszer fordulnak elő.

Kétszeri előfordulásban: *Andrea, Anna, Ágnes, Beáta, Csilla, Edit, Gyöngyi, Hajnal, Irén, Juliánna, Kornélia, Livia, Monika, Rozália, Tünde*.

Egyszeri előfordulású nevek: *Adél, Alica, Anet, Anita, Elvira, Gertrud, Gizella, Imelda, Lidia, Lili, Magda, Magdolna, Matild, Mónika, Natália, Okszana, Piroska, Rebeka, Róza, Violetta*.

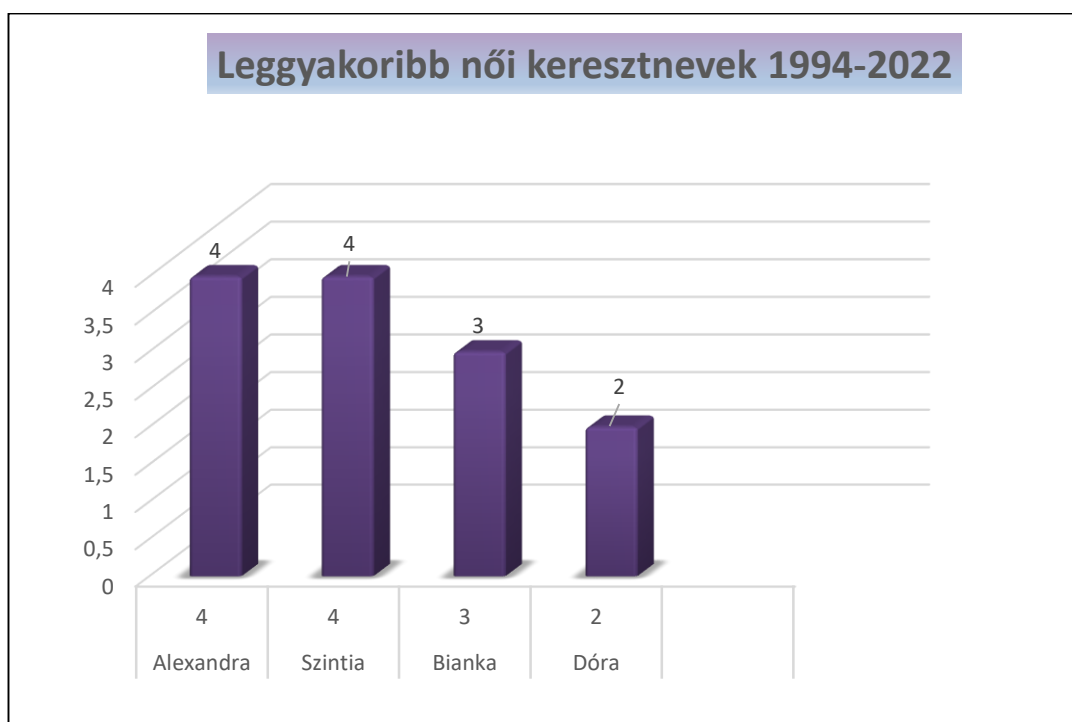

Legritkább női keresztnévek:

Név	1948–1978
Andrea	2
Anna	2
Ágnes	2
Beáta	2
Csilla	2
Edit	2
Gyöngyi	2
Hajnal	2
Irén	2
Julánna	2
Kornélia	2
Livia	2
Monika	2
Rozália	2
Tünde	2
Adél	1
Alica	1
Anet	1
Anita	1
Elvira	1
Gertrud	1
Gizella	1
Imelda	1
Lidia	1
Lili	1
Magda	1

Magdolna	1
Matild	1
Mónika	1
Natália	1
Okszana	1
Piroska	1
Rebeka	1
Róza	1
Violetta	1

A második periódusban (1994–2022) között, 52 keresztnévet gyűjtöttem össze, amelynek előfordulási száma 68. A korszakra jellemző az új névadási sajátosságok előfordulása. Vagyis gyakoribbak a modern nevek, a hagyományosak pedig kisebb számban vannak jelen. A két periódus összegyűjtött névanyagának a mennyisége szinte megegyezik, de a viselési arányuk nagyban eltér. Ezt az magyarázza, hogy az új nevek a felkapottabbak, és a minél egyedibb neveknek a kiválasztása a gyakoribb.

A két korszakban ritkán, de megfigyelhetőek azonos keresztnévek is, viszont a névadási gyakoriság már nem egyforma arányú a perióduson belül. Vagyis míg az egyik periódusban van, ami gyakori névnek számít, a másikban már kevésbé az. Az alábbi azonos keresztnéveket figyelhetjük meg a két perióduson belül: *Erzsébet, Éva, Ildikó, Ilona, Kornélia, Mária, Tímea, Violetta*.

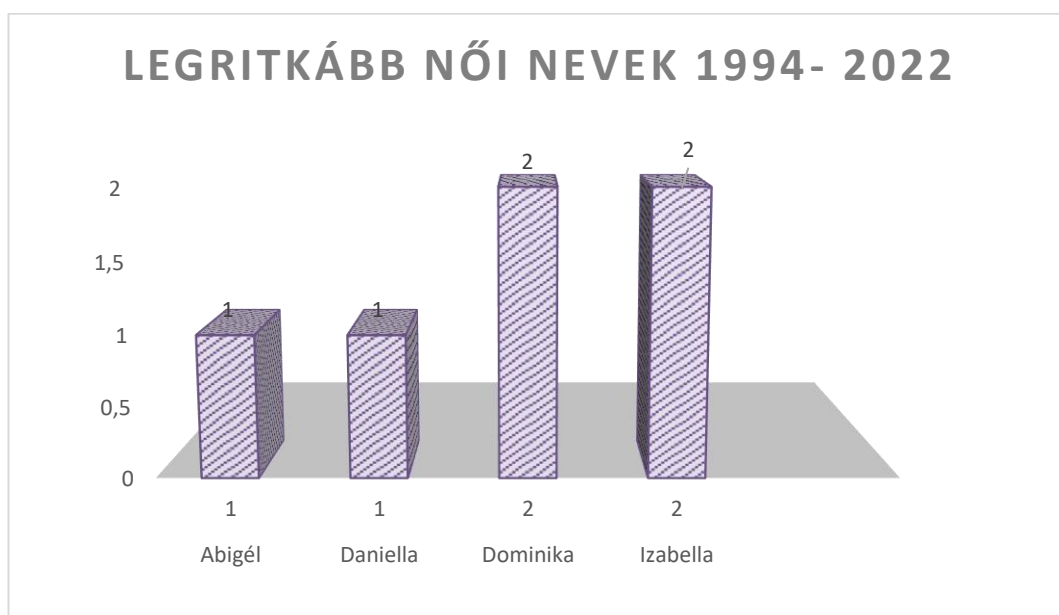
A leggyakrabban előfordult női nevek: *Alexandra (4), Szintia (4), Bianka (3)*.

Leggyakoribb női nevek

Név	1994–2022
Alexandra	4
Szintia	4
Bianka	3

E periódus keresztnéveinek az gyakoriságában találkozunk kétszeri és egyszeri előfordulású keresztnévekkel.

Kétszeri előfordulásban a következő neveket figyelhetjük meg: *Dominika, Dorina, Dóra, Izabella, Nikoletta, Tímea, Tímea, Vivien*.

A legtöbb név a második periódusban egyszeri előfordulásban figyelhető meg, ez annak köszönhető, hogy az újabbnál új névadási sajátosságok és a név

egyediségének a gyakorisága van elterjedésben. Az alábbi neveket sorolhatjuk e csoportba: *Abigél, Alexa, Amina, Anasztázia, Boglárka, Cintia, Csenge, Daniella, Diana, Dianna, Dzsinetta, Emese, Emilia, Erzsébet, Eugénia, Éva, Fanni, Gabriéla, Hanna, Ildikó, Ilona, Ivett, Janka, Jázmin, Karolina, Kinga, Kornélia, Krisztina, Lara, Marietta, Mária, Miranda, Noémi, Olga, Petra, Regina, Réka, Sába, Szofia, Tícia, Violetta.*

Legritkább női nevek

Név	1994–2022
Abigél	1
Alexa	1
Amina	1
Anasztázia	1
Boglárka	1
Cintia	1
Csenge	1
Daniella	1
Diana	1
Dianna	1
Dominika	2
Dorina	2
Dóra	2
Dzsinetta	1
Emese	1
Emilia	1
Erzsébet	1
Eugénia	1
Éva	1

Fanni	1
Gabriéla	1
Hanna	1
Ildikó	1
Ilona	1
Ivett	1
Izabella	2
Janka	1
Jázmin	1
Karolina	1
Kinga	1
Kornélia	1
Krisztina	1
Lara	1
Marietta	1
Mária	1
Miranda	1
Nikoletta	2
Noémi	1
Olga	1
Petra	1
Regina	1
Réka	1
Sába	1
Szofia	1
Timea	2
Tícia	1
Tímea	2

Violetta	1
Vivien	2

Megfigyelhetjük, hogy a legtöbb név előfordulási száma egy, esetleg kettő. Ez is bizonyítja, hogy a település női névanyaga színes képet mutat.

A férfinevek gyakoriságuk szerinti eloszlása

Sorszám	Férfinevek	1948–1978	1994–2022	Összesen
1.	Adolf	1		1
2.	Albert	1		1
3.	Alex	-	1	1
4.	Alfonzó	-	1	1
5.	Andor	2		2
6.	András	-	2	2
7.	Arnold	-	1	1
8.	Artur	1		1
9.	Attila	4	2	6
10.	Ákos	-	2	2
11.	Árpád	4		4
12.	Barnabás	-	1	1
13.	Bálint	4		4
14.	Bertalan	4	3	7
15.	Benjámín	2		2
16.	Béla	15		15
17.	Csaba	2	1	3
18.	Dániel	-	1	1
19.	Dávid	-	4	4

20.	Dezső	1		1
21.	Dénes	1		1
22.	Eduárd	-	1	1
23.	Endre	2	1	3
24.	Erik	-	1	1
25.	Ferenc	4	1	5
26.	Gábor	-	1	1
27.	Gergő	-	1	1
28.	Géza	1		1
29.	Gusztáv	1		1
30.	György	2	1	3
31.	Gyula	13		13
32.	Imre	5		5
33.	István	21	4	25
34.	János	7	1	8
35.	József	11	1	12
36.	Kálmán	5		5
37.	Károly	6		6
38.	Kevin	-	1	1
39.	Kristóf	-	1	1
40.	Krisztián	-	4	4
41.	Lajos	8		8
42.	László	10	3	13
43.	Martin	-	2	2
44.	Márton	-	1	1
45.	Máté	-	4	4
46.	Mihály	-	1	1
47.	Miklós	3		3

48.	Nándor	-	1	1
49.	Norbert	-	2	2
50.	Oszkár	3		3
51.	Pál	1		1
52.	Roland	-	1	1
53.	Róbert	6	1	7
54.	Rudolf	-	1	1
55.	Sándor	11	1	12
56.	Szabolcs	-	1	1
57.	Szilárd	-	2	2
58.	Tamás	-	3	3
59.	Tibor	7		7
60.	Vencel	-	1	1
61.	Viktor	2		2
62.	Vilmos	1		1
63.	Vologya	1		1
64.	Zoltán	9	1	10
65.	Zsigmond	1		1
66.	Zsolt	5		5

Az első korszakban (1948 és 1978 között) a férfinévekből 39 keresztnévet sikerült összegyűjteni. Az arány a nevekhez viszonyítva elég magas. Vagyis 188 személy viseli az összegyűjtött névmennyiséget. A férfinévek összegyűjtése során azt vettem észre, hogy nincs olyan bőséges keresztnévállomány, mint a nő nevek esetében.

A leggyakrabban előforduló férfinévek az 1948–1978 közötti időszakban: *István (21), Béla (15), Gyula (13), József (11), Sándor (11), László (10), Zoltán (9),*

Lajos (8), János (7), Károly (6), Róbert (6), Imre (5), Kálmán (5), Zsolt (5), Attila (4), Árpád (4), Bálint (4), Bertalan (4), Ferenc (4).

Az első periódus férfinéveit inkább az egyszerűség jellemzi, a hagyományos keresztnevek összességét foglalja magába. Hasonlóan a női nevek első periódusához. Gyakoriak a nevek ismétlődése. Az alábbi leggyakoribb férfinéveket különböztetjük meg:

Név	1948–1978
Attila	4
Árpád	4
Bertalan	4
Béla	15
Ferenc	4
Gyula	13
Imre	5
István	21
János	7
József	11
Kálmán	5
Károly	6
Lajos	8
László	10
Sándor	11
Zoltán	9

Az 1948–1978 közötti periódus legritkább férfinévei a következők: *Miklós (3), Oszkár (3).*

Szintén megfigyelhetünk egyszeri és kétszeri előfordulásban szereplő keresztneveket. Ezek a következők: kétszeri előfordulásban szerepelt keresztnevek: *Andor, Csaba, Endre, György, Viktor*.

Egyszeri előfordulású férfinevek: *Adolf, Albert Artur, Dezső, Dénes, Géza, Gusztáv, Pál, Vilmos, Vologya, Zsigmond*.

Legritkább férfinevek 1948–1978

Név	1948–1978
Adolf	1
Albert	1
Andor	2
Artur	1
Csaba	2
Dezső	1
Dénes	1
Endre	2
Géza	1
Gusztáv	1
György	2
Miklós	3
Oszkár	3
Pál	1
Vilmos	1
Vologya	1
Zsigmond	1

A második periódus (1994–2022 között) az újszerűség jellemző, gyakoribbak az legújserűbb névvariációk előfordulása. Ez a korszak 40 keresztnevet számlál,

amelyet 64 személy visel. Az előző periódustól csak egy névben tér el a névmennyiség száma, viszont tartalmilag sok régi nevet újak váltanak fel. Míg az előző periódusban az egyszerűsége fektették a hangsúlyt a névadás terén, a későbbi időszakokban már a modernebb névadás a fő mozgatórugó.

Itt is, mint a női nevek periódusai közötti eltérésként, azt következtethetjük, hogy ritkábban fordulnak elő a hagyományos nevek, és az egyedi névdivat tölti be a vezető szerepet.

A leggyakrabban előfordult férfinévek 1994–2022 közötti periódusban: *Dávid (4), István (4), Krisztián (4), Máté (4), Bertalan (3), László (3), Tamás (3)*.

Név	1994–2022
Dávid	4
István	4
Krisztián	4
Máté	4
Bertalan	3
László	3
Tamás	3

A legritkábban előforduló férfinévek 1994–2022 között:

E periódus férfinéveinél is azt figyeltem meg, hogy az új neveknek ritka az ismétlődése, szintén az egyediségre való törekvés van előtérben. Ez megnyilvánul abban is, hogy az egyszeri előfordulású nevek közül látunk a legtöbbet.

Egyszeri előfordulásban: *Alex, Alfonzó, Arnold, Barnabás, Csaba, Dániel, Eduárd, Endre, Erik, Ferenc, Gábor, Gergő, György, János, József, Kevin, Kristóf, Márton, Mihály, Nándor, Roland, Róbert, Rudolf, Sándor, Szabolcs, Vencel, Zoltán*.

Kétszeri előfordulásban: *András, Attila, Ákos, Martin, Norbert, Szilárd*.

Név	1994–2022
-----	-----------

Alex	1
Alfonzó	1
András	2
Arnold	1
Attila	2
Ákos	2
Banabás	1
Csaba	1
Dániel	1
Eduárd	1
Endre	1
Erik	1
Ferenc	1
Gábor	1
Gergő	1
György	1
János	1
József	1
Kevin	1
Kristóf	1
Martin	2
Márton	1
Mihály	1
Nándor	1
Norbert	2
Roland	1
Róbert	1
Rudolf	1

Sándor	1
Szabolcs	1
Szilárd	2
Vencel	1
Zoltán	1

Ha a két korszakot összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy több név is megmaradt az első korszakból (*Attila, Béla, István, László,*), de előfordulnak olyan nevek is, amelyek kicserélődtek (*Alex, Martin, Tamás, Krisztián*). A két periódusban egyaránt a leggyakoribb névnek számít az *István* és a *László* keresztnév. Mindkettő korszakban előfordulnak az alábbi férfinév: *Bertalan, Endre, József, Sándor*.

Gyűjtésem során a kettős keresztnévadásra is figyelmet fordítottam. Mindkét korszakban női illetve férfinév egyaránt előfordultak. Az első periódusra, azaz 1948 és 1978 között gyakoribb volt a kettős névadás előfordulása.

Női kettős névadás gyakoriság szerinti csoportosítása: 1948–1978

Név	1948–1978
Aranka-Erzsébet	1
Erika-Ibolya	1
Erzsébet-Éva	2
Erzsébet-Katalin	2
Éva-Margit	1
Ildikó-Erzsébet	1
Ilona-Jolán	1
Ilona-Piroska	1
Kornélia-Julianna	1
Mária-Éva	1

A következő neveket figyelhetjük meg: *Andor-Zoltán, Aranka-Erzsébet, Benjámín-Imre, Erika-Ibolya, Erzsébet-Éva, Erzsébet – Katalin, Éva-Erzsébet, Éva-Margit, György-István, Gyula-Endre, Ildikó-Erzsébet, Ilona- Jolán, Ilona-Piroska, Imre-István. Imre-József, József-Sándor, Károly-Zoltán, Katalin-Erzsébet, Kornélia-Julianna, Lajos-Béla, László-Géza, Mária-Éva, Pál-Béla, Zoltán-Béla, Zsigmond-Béla.*

Férfinevek kettősnévadásának csoportosítása 1948–1978

Név	1948–1978
Benjámín-Imre	1
György-István	1
Imre-József	1
József-Sándor	1
Károly-Zoltán	1
Lajos-Béla	1
László-Géza	1
Pál-Béla	1
Zoltán-Béla	1
Zsigmond-Béla	1

A második periódusban 1994 és 2022 között már ritkábban találkozhatunk kettőskeresztnevekkel. Annak jelében, hogy e periódusra a névdivatosság jellemző, mégis az egyes névadás az elterjedtebb. A következő névvariációkat figyelhetjük meg: *András-László, Bianka-Vivien, Csenge-Erzsébet, Dominika-Noémi, István-Máté, Lara-Anasztázia, Olga-Tímea, Tícia-Regina.*

Női kettősnévadás gyakoriság szerinti csoportosítása 1994–2022

Név	1994–2022
Bianka-Vivien	1
Csenge-Erzsébet	1
Dominika-Noémi	1
Lara-Anasztázia	1
Olga-Tímea	1
Tícia-Regina	1

A kettős névadás eredendője megfigyelésem szerint elsőkét a modernizáció, másrészt az apai, illetve anyai keresztnév tovább vitele. Ez az általam lejegyzett kettősnevekre is jellemző, miszerint a két névből az egyik nagyrészt a szülőtől öröklődő nevek összessége.

Férfinevek kettősnévadásának csoportosítása 1994–2022

Név	1994–2022
András-László	1
István-Máté	1

Kijelenthetem azt, hogy az idők változásával a nevek szintén változnak. Erre hatással van a hagyományoknak a megtartása, esetleg elmaradása, illetve az egyén gondolkodásmódja. A gyűjtésből lekövetkeztetve településem keresztnévei sokszínűek, és öröklődnek, a nevek az idő múlásával csak újulni fog, ezáltal kutatásuk örök marad.

2.2. A keresztnévek eredet szerinti csoportosítása.

2.2.1. A női nevek kategorizálása eredetük szerint

A női nevek kategorizálása során nagy segítségemre volt **Fercsik Erzsébet** és **Raácz Judit** kutatási munkái. Ezen szakirodalmak áttekintése során csoportosítottam az általam összegyűjtött keresztnéveket.

A szakirodalmak áttekintése során megfigyeltem azt, hogy a nevek eredetét **Fercsik Erzsébet** és **Raácz Judit** részletesen feltüntetik munkájukban. Ennek hatására csoportosítottam a keresztnéveket [10, 7–22. o.].

A két periódusban összesen 98 női nevet vizsgáltam eredetük szerint. Ezek csoportosítását a következőként mutatom be:

1948–1978 közötti női keresztnévek eredetük szerint: 52 név / 53%

Angol–német eredetű: *Lili* (1%)

Francia: *Anett* (1%)

Germán eredetű nevek: *Edit, Gertrúd, Imelda* (5%)

Germán-latin: *Erika, Ildikó*, (3%)

Gót eredetű: *Elvira* (1%)

Görög eredetű nevek: *Ágnes, Ilona, Irén, Katalin, Lídia, Margit* (11%)

Görög-latin: *Mónika* (1%)

Görög-magyar: *Tímea* (1%)

Héber bibliai nevek: *Anna, Erzsébet, Éva, Judit, Magda, Magdolna, Mária*, (13%)

Héber-görög-latin: *Rebeka, Zsuzsánna* (3%)

Latin eredetű nevek: *Andrea, Beáta, Julianna, Klára, Kornélia, Livia, Natália, Piroska, Valéria* (17%)

Magyar eredetű nevek: *Aranka, Csilla, Gyöngyi, Hajnal, Ibolya, Jolán, Tünde* (13%)

Német eredetű név: *Etel, Gizella, Matild*, (5%)

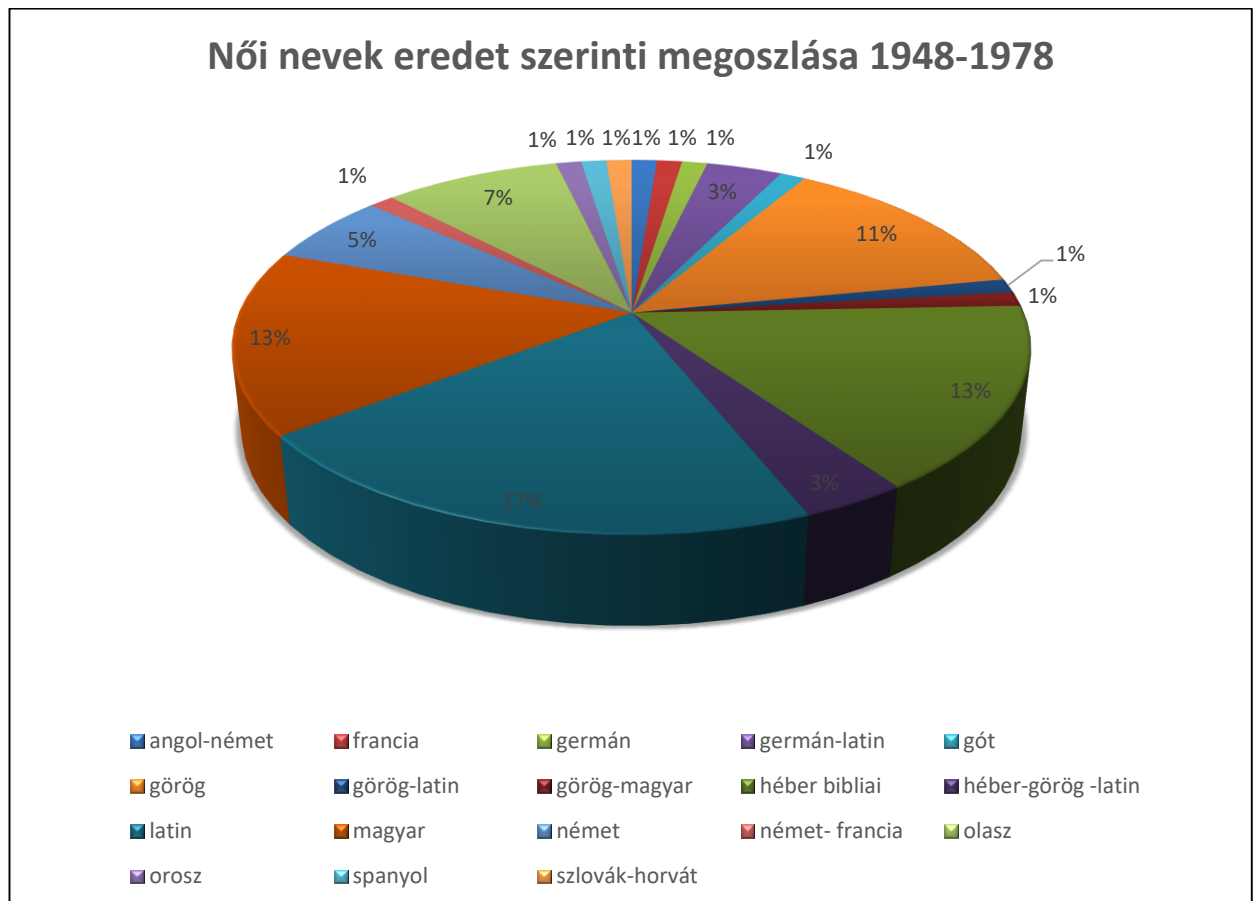
Német–francia nevek: *Adél* (1%)

Olasz eredetű: *Rozália, Róza, Szilvia, Violetta* (7%)

Orosz: *Okszana* (1%)

Spanyol eredetű: *Anita* (1%)

Szlovák-horvát: *Alica* (1%)

Az első korszak női neveinek kategorizálása során megfigyelhetjük, hogy a leggyakoribb a latin eredetű nevek előfordulása. A következő neveket sorolhatjuk ide: *Andrea, Beáta, Klára*. Azonban gyakori eredetű nevek közé számít még a magyar eredetű keresztneveket: *Aranka, Csilla, Gyöngyi*. Egyenlő arányban a héber bibliai eredetű nevek névadásának gyakorisága. Ilyenek például *Anna, Erzsébet, Éva, Mária*. A legritkább előfordulásban pedig angol (*Lili*), francia (*Anett*), gót (*Elvira*), spanyol (*Anita*) eredetű nevek vannak előfordulásban.

1994–2022 közötti periódus női keresztnéveinek eredete.

A második periódusban 51 női nevet csoportosítottam eredetük alapján, ez a női keresztnévek (53%)- át teszi ki.

Angol: *Vivien* (1%)

Francia eredetű nevek: *Fanni, Ivett* (3%)

Germán eredetű nevek: *Bianka, Ildikó, Kinga, Olga* (7%)

Görög eredetű nevek: *Anasztázia, Dorina, Ilona, Szintia, Szofia* (9%)

Görög-latin eredetű: *Alexa, Alexandra, Lara* (5%)

Görög–magyar eredetű: *Tímea* (1%)

Héber eredetű: *Abigél, Erzsébet, Gabriella, Hanna, Mária, Noémi, Sába* (12%).

Héber-székely eredetű: *Éva* (1%)

Ismeretlen eredetű: *Dzsinetta* (1%)

Latin eredetű nevek: *Cintia, Dominika, Emília, Eugénia, Kornélia, Krisztina, Petra, Regina, Tícia* (16%)

Latin-német eredetű: *Karolina* (1%)

Latin-olasz: *Daniella* (1%)

Magyar eredetű: *Boglárka, Csenge, Emese, Jázmin* (7%)

Ógörög eredetű nevek: *Dóra* (1%)

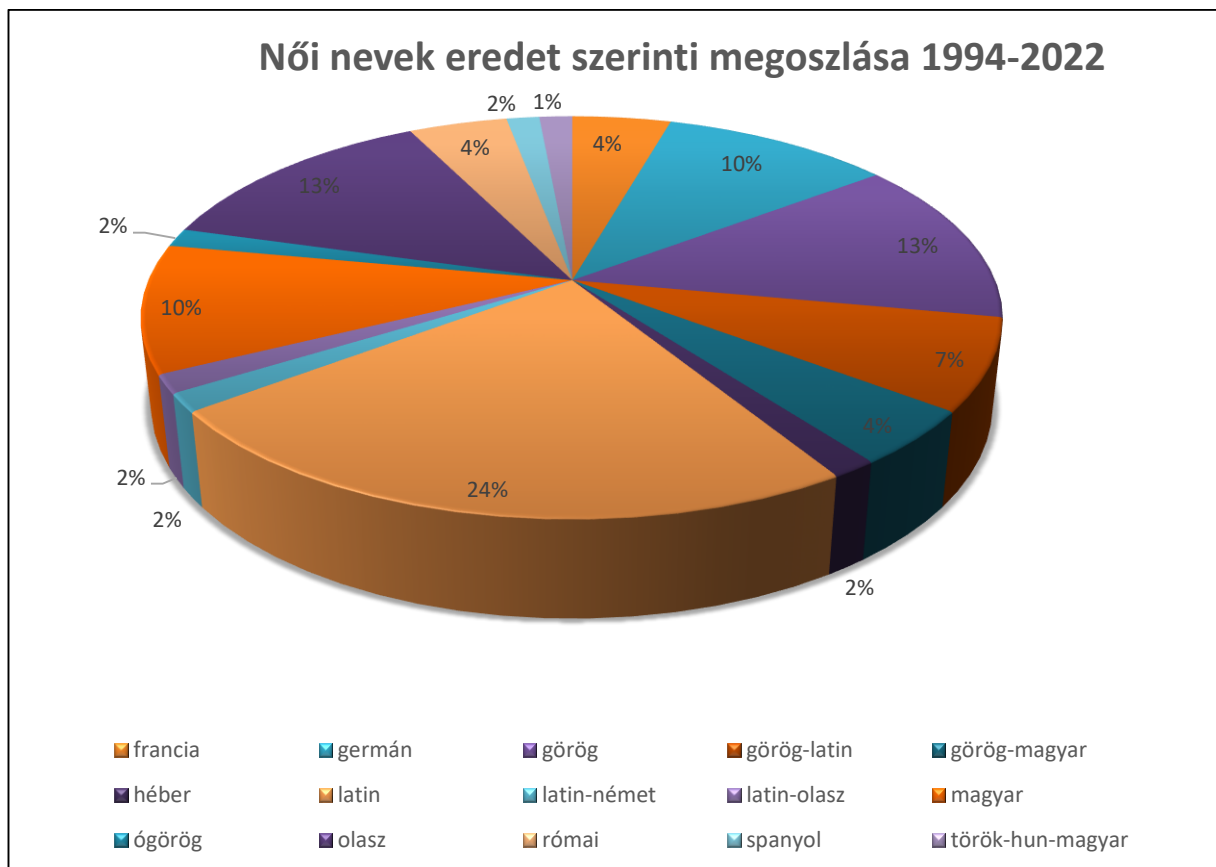
Olasz eredetű nevek: *Amina, Marietta, Miranda, Nikoletta, Violetta* (9%)

Római: *Diana, Dianna* (3%)

Spanyol eredetű: *Izabella* (1%)

Szláv: *Olga*

Török-hun-magyar eredetű: *Réka* (1%)

A második periódusban a női neveinek csoportosítása szerint, megfigyelhetjük, hogy olyan eredetű nevek fordultak elő, amelyekkel eddig még nem találkoztunk. Ilyen eredetűek a következők: ógörög (*Dóra*), és a török-hun-magyar (*Réka*). A leggyakoribb előfordulásban a csoportok arányában a latin eredetű nevek vannak jelen, például: *Cintia*, *Dominika*, *Emília*, *Eugénia*. Illetve nem marad el a héber eredetű sem: *Abigél*, *Erzsébet*, *Gabriella*, *Hanna*. A ritkább előfordulásban pedig: a héber-székely (*Éva*), latin-német (*Karolina*), római (*Dianna*).

A második és az első periódus eredet szerinti megoszlása nagyon színes skálán mozog. Ez tükrözi a település névvariációinak a kreativitását, illetve a hagyományokhoz való ragaszkodást.

2.2.2. A férfinevek csoportosítása eredetük alapján

Az első periódusban 1948–1978 között 39 név vált a csoportosítás alapjául, amely a férfikeresztnevek 59%-át képezi. A következő csoportosításban tekinthetjük meg eredetük szerint a férfineveket:

Angolszász: *Artúr* (2%)

Arameusi eredetű: *Bertalan* (2%)

Germán eredetű: *Adolf, Albert, Gusztáv, Imre, Lajos, Oszkár, Vilmos* (17%)

Gót: *Attila* (2%)

Görög eredetű nevek: *Dénes, György, István, Miklós, Sándor* (12%)

Héber bibliai nevek: *Benjámín, János, József* (7%)

Latin eredetű nevek: *Bálint, Dezső, Ferenc, Pál, Tibor, Viktor* (15%)

Német eredetű név: *Róbert* (2%)

Magyar: *Andor* (2%)

Régi magyar nevek: *Árpád, Béla, Csaba, Géza, Gyula, Zoltán* (15%)

Török eredetű nevek: *Kálmán* (2%)

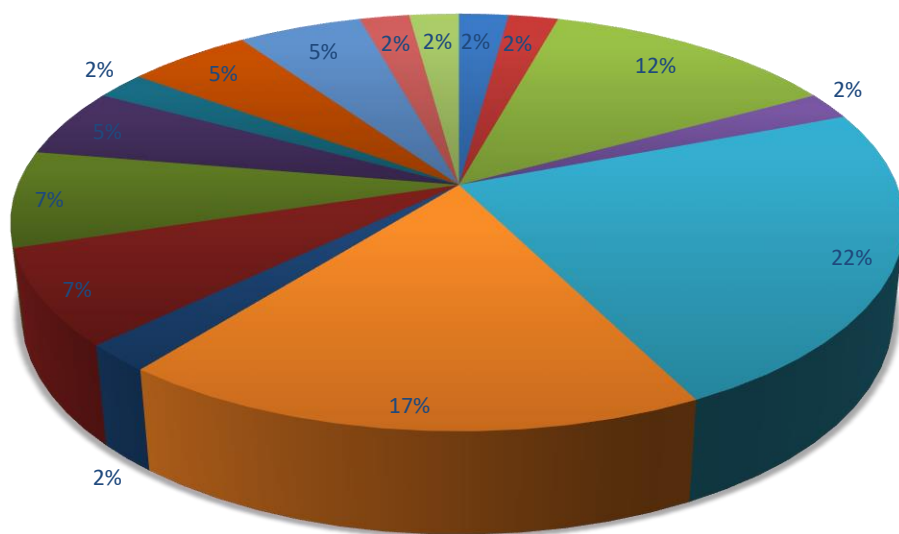
Török-magyar: *Károly* (2%)

Szláv eredetű nevek: *László, Vologya* (5%)

Vitatott eredetű: *Endre* (2%)

Az első korszak férfi névállományáról elmondható, hogy a hagyományos és a már megszokott nevek a közkedveltek. Ezt az is elárulja, hogy leggyakoribbak a germán (*Imre, Lajos, Vilmos*), latin (*Bálin, Dezső, Ferenc*), régi-magyar eredetű (*Árpád, Béla, Csaba*) keresztnevek. A legritkábbak: angolszász (*Artúr*), arameusi (*Bertalan*), gót: (*Attila*), német: (*Róbert*), magyar: (*Andor*), török: (*Kálmán*), török-magyar: (*Károly*). Azonban megjelennek szláv eredetű nevek is, mint például: *László, Vologya*.

Férfinevek eredet szerinti megoszlása 1948-1978

A második periódus 1994–2022 férfineveinek eredet szerinti meghatározása.

A második periódus férfi neveinek eredet szerinti megoszlását 40 keresztnév képezi. Amely az összes összegyűjtött férfinévből 60%-os arányt alkot.

Arameusi eredetű: Bertalan (2%)

Arám eredetű név: Barnabás (2%)

Germán eredetű: Alfonzó, Arnold, Eduárd, Erik, Norbert (12%)

Gót név: Attila (2%)

Görög eredetű nevek: Alex András, Gergő, György, István, Kristóf, Krisztián, Sándor, Tamás (22%)

Héber eredetű: Dániel, Dávid, Gábor, János, József, Máté, Mihály (17%)

Ír eredetű név: Kevin (2%)

Latin eredetű nevek: *Ferenc, Martin, Márton*, (7%)

Magyar eredetű nevek: *Nándor, Szabolcs, Szilárd* (7%)

Német eredetű nevek: *Roland, Róbert* (5%)

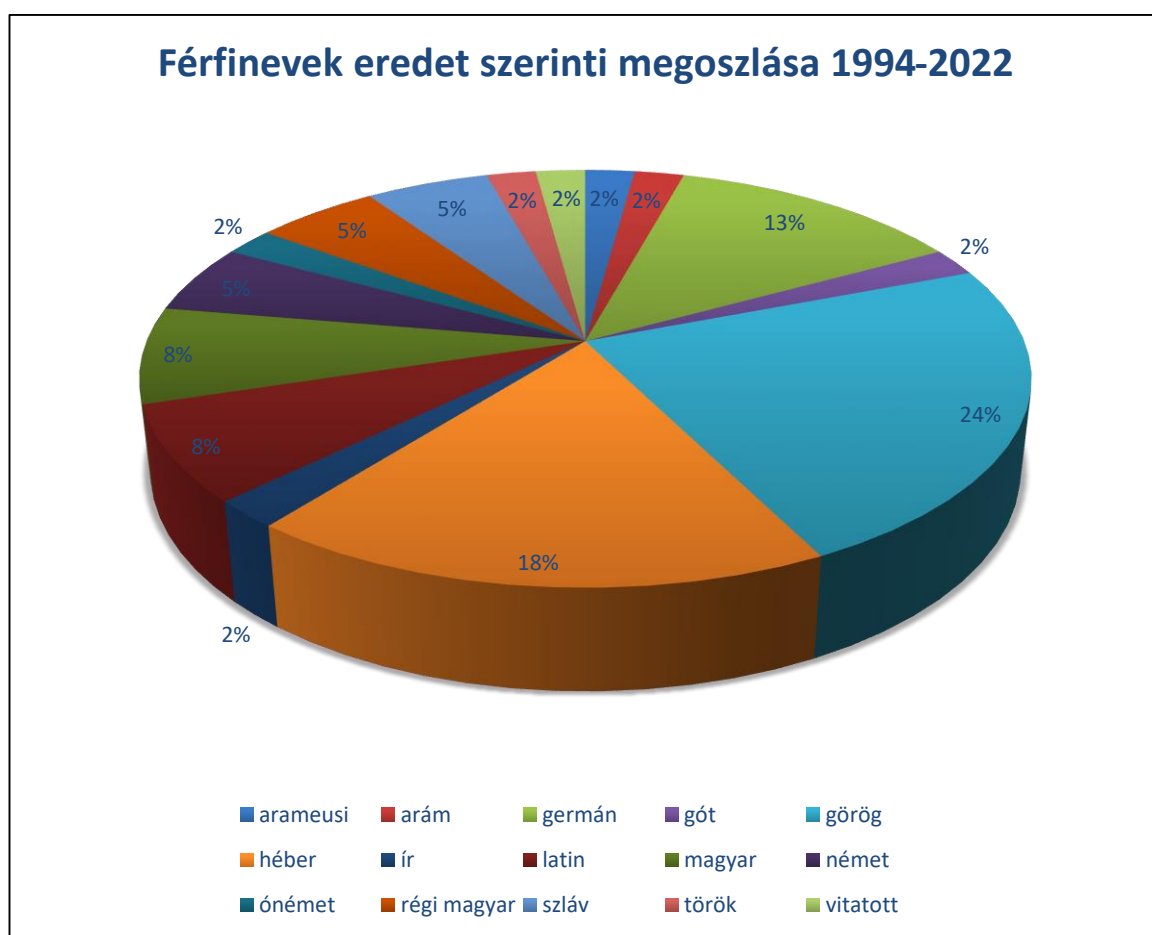
Ónémet eredetű név: *Rudolf* (2%)

Régi magyar nevek: *Csaba, Zoltán*, (5%)

Szláv eredetű nevek: *László, Vencel* (5%)

Török eredetű nevek: *Ákos* (2%)

Vitatott eredetű nevek: *Endre* (2%)

A második korszak férfineveinek összegezése alapján azt mondhatom el, hogy a hagyományostól eltérően gyakoribbak az újkeletkezésű nevek, akár a női keresztnévek esetében. Például *Ákos, Gergő, Kevin, Roland*. A leggyakoribbak azonban a héber: *János, József, Máté*, és a germán eredetű nevek: *Arnold, Eduárd, Erik*. Megjelennek arameusi: (*Bertalan*) és áram: (*Barnabás*) eredetű nevek is. A

legritkább csoportba tartoznak a gót (Attila), az ír (Kevin) és török (Ákos) eredetű nevek. Előfordult egy keresztnév, amelynek nem tudjuk behatárolni az eredetét, ilyen név az *Endre*, amely mind két periódusban előfordult.

Az idő haladásával, mint az élet minden területén, a névadásban is eltérünk a hagyományostól. A régít felváltja az új, és a modern lesz a kelendőbb.

A keresztnévek ezen, csoportosítását, azért is tartottam fontosnak, mert jobban megismerhetjük a névvilág sokszínűségét. Ezáltal a település hagyományát illetve gondolkodását, egyéniségvilágába is betekintést nyerhetünk. Megtudhatjuk azt, hogy a névválasztás terén mihez ragaszkodnak gyakrabban és mihez kevésbé a névadók. Azonban fontosnak tartom azt is, hogy tisztában legyünk saját keresztnévünk eredetével és ezáltal megőrizve a névhagyományt is.

2.3. A keresztnévek szocioonomasztikai vizsgálata.

A szociológia (társadalomtudomány) a társadalom életének törvényszerűségeivel, az onomasztika (névtudomány) pedig a névhasználat és a társadalom közötti összefüggést vizsgálja. E két tudományág keveredésével jött létre a szocioonomasztika, mint terminus. Maga a szocioonomasztika a társadalom illetve névhasználat kapcsolatával foglalkozik [5, 7–16. o.]. Benkő Loránd szerint a névadást nem csak a nyelvi anyag alapján kell vizsgálni, hanem a névadás jelenségének okait, társadalmi alapját, indítékait is alapul kell venni. A személyneveket, úgy kell szemléltetnünk, mint a társadalom termékeit. A névkutatás leglényegesebb feladatai közé tartozik a társtudományi szempontok érvényesítése. Ennek kapcsán pedig több lehetőség nyílik a nyelvtudomány és más társadalomtudományi ágazat kapcsolatainak az összesítésére [6, 17. o.].

Papp László a névtan önolvúságáról vélekedik. Szerinte a névtudomány önálló diszciplína, aminek megvannak az egyéni problémái és a hozzá megoldandó módszerek [42, 125–134. o.].

Ezt az elméletet 1974-ben Hajdú Mihály meg is erősítette, miszerint „a névtudomány önálló tudományág” [12, 257. o.]. Szintén hasonlóként vélekedik Mező András is, vagyis a névtudomány sajátos kategóriarendszerének köszönhetően, minden feltétel adott ahhoz, hogy önálló tudományként tekintsük a névtudományt [38, 85–99. o.].

Az onomasztika a nyelvtudomány minden ágával kapcsolatban van (lexikológia, morfológia, stilisztika, szociolingvisztika, dialektológia, nyelvtörténet stb.), illetve olyan társadalomtudományokkal, mint az irodalom, hit, történet, földrajztudomány [13, 400–416. o.].

A névdivat az idő múlásával együtt változik. Vannak nevek, amelyek feledésbe merülnek és vannak, amelyek újonnan jönnek létre. Egy személy nevét meghatározhatja egy közösség is, vagyis különböző megszólításokat kaphat. A tulajdonnévkincs növekszik az életkorával együtt. Megkülönböztetünk aktív és passzív réteget, az egyéni névkincsen belül. Vagyis az aktív a gyakran használatos tulajdonneveket foglalja magában. A passzív ennek ellenkezője a mindennapokban nem használt, de ismert tulajdonnevek. A tulajdonnevekben előfordulnak nyelvjárási sajátosságok tájegységeken belül, ennek kapcsán a területiség is befolyásolja a névhasználatot. A nevek használatában az is előfordul, hogy egy területen való kisebbség különbözőképpen használja az adott nevet, mint például a többségi közösség [4, 172 o.].

A névkontaktológia a szocioonomasztika kutatási területéhez tartozik (amely a nyelvi kontaktusból való névtani kérdéseket vizsgálja, a névdivat (a tulajdonnevekhez való tömeges méretűvé váló, társadalmi indítékú azonos vagy hasonló viszonyulás).

A névkontaktológia – olyan tudomány, amely a nyelvi kontaktusokból kialakuló névtani kérdéseket vizsgálja. Ilyen kontaktusjelenségek például, az ukrainai magyarok névhasználatában is megfigyelhetők, mivel a névhasználatra hatással van a magyar-ukrán-orosz kétnyelvű környezet. Ezek a nyelvi kölcsönhatások eredményezik a névanyagban megjelenő kontaktusjelenségeket.

A nyelvben való kontaktushatás úgy is létrejöhet, hogyha két különböző nyelv egymásra hatást gyakorol. Vagyis létrejönnek az úgynevezett átadó nyelvek, amelyek befolyásolják az adott nyelvet, illetve átvevők, amelyeknél változás következik be a nyelvi hatások által [33, 43–68. o.].

Eltérő változások lehetnek a névhasználat és a névviselés között. E szempontúság tekintetében megfigyelhetjük a palágykomoróci keresztnevek kontaktushatása következtében létrejött keresztneveket. Ilyen például a szláv eredetű nevek: női nevek esetében *Okszana* és *Olga* egy - egy név periódusoként. Férfinevek esetében: *László* és *Vologya* az első periódusban, a másodikban pedig *László* és *Vencel*. A négy periódust összesítve a női periódusokban (1944-1978) és (1994–2022) között csak 1-1 %-os arányban fordulnak elő szláv eredetű nevek. A férfinevek periódusaiban pedig 5-5%-os arányt figyelhetünk meg a szláv nevek előfordulásában.

Ha összehasonlítjuk a szláv előfordulású neveket a magyarral, akkor megfigyelhetjük, hogy nagyobb arányt képezi a magyar nevek összessége. A következő neveket figyelhetjük meg: *Aranka*, *Boglárka*, *Csenge*, *Csilla*, *Emese*, *Gyöngyi*, *Hajnal*, *Jázmin*, *Jolán*, *Tünde*. A női neveknel 12% és 7%-os gyakoriságot láthatunk. Férfineveknél már jóval kevesebbet: *Andor*, *Nándor*, *Szabolcs*, *Szilárd*, 2% és 7%-os arányt figyelve. Tehát azt következtethetjük, hogy a férfinevek esetében van nagyobb hasonlóság a gyakoriság szintjén, ha eredet szerint vizsgálóunk.

A névdivat nagyban befolyásolja a keresztnévadási sajátosságokat. Mégpedig a társadalom egyéniségének, stílusának a hatására változik. Azok a nevek, amelyek magyar formában lejegyezve találhatóak meg a keresztnévállományban, a használatban is a magyarformát viselik. Viszont vannak olyan idegen eredetű nevek, amelyek alakváltozata eltér. Ilyen neveket figyelhetünk meg dolgozatomban, mint: *Cintia* – *Szintia*, *Gergely*-*Gergő* *Juliánna*-*Júlia*, *Zsuzsánna*-*Zsuzsanna*.

Az idő változásával bővebb névlistából válogathatnak a névadók, ez abból is észrevehető, hogy míg az első periódusban a nevek gyakorta ismétlődtek illetve gyakori a szülőtől öröklődő nevek aránya. Addig a második periódusban már többnyire az egyedi névváltozatok tűnnek ki a névadás terén, mivel a névlista bővülése által a választási lehetőség sokkal nagyobb.

A következő neveket kapták a névviselők a szülőtől örökölve: *Aranka, Erzsébet, Etel, Éva, Ildikó, Ilona, Jolán, Judit, Katalin, Kornélia, Margit, Mária, Olga, Róza, Rozália, Szintia, Tímea*. Ebből 9-szer fordult elő az *Erzsébet, a Katalin –5 és az Ilona-3*.

A férfinevek esetében: *Attila, Bálint, Béla, Bertalan, Csaba, Endre, Ferenc, Géza, György, Gyula, István, János, József, Krisztián, Lajos, László, Mihály, Miklós, Sándor, Tibor, Zoltán, Zsigmond*. Ezekből leggyakoribb a *Béla-6, István-4, László -6, Zoltán- 5*.

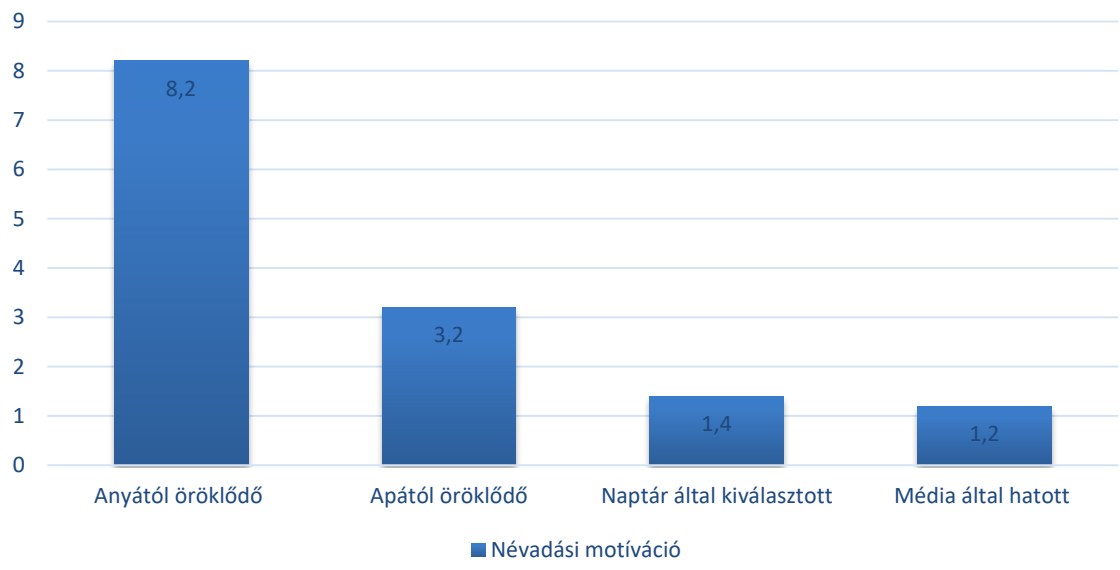
A névöröklődési adatok megfigyelése alapján kijelenthetem, hogy Palágykomoróc lakosainak névadási sajátosságára jellemző a hagyományos névadási módszer. Vagyis mind a férfi, mind pedig a női nevek esetében megfigyelhetünk szülőtől öröklődő neveket. Ez a névválasztási jellemző azért is fontos, mert tovább tudjuk őrizni egy település, egy közösség hagyományát, és ezáltal egy nemzetét is.

Azonban olyan névadási kiválasztás is előfordult a településen, hogy a naptár alapján döntötték el a gyermek nevét. Amely napon született, azon név viselőjévé vált.

A névadás befolyásolójaként előfordult már olyan is, hogy valamilyen filmsztár nevét választották a névadók. Ez a második periódusra jellemző, vagyis az 1994–2022-es periódusra. Illetve olyan is előfordult a névmotiváció terén, hogy a születendő gyermek keresztvéként barátnő, keresztszülő által örökölt nevet kapta.

A névdivat és névmotiváció fontos része a keresztneveknek. Mégpedig azért is, mert jó tisztában lenni keresztnevünk névadásának létrejöttével. Egyben pedig mindenképp érdekes tudománynak vélem.

Névadási motiváció

3. A TULAJDONNEVEK INTERPRETÁLÁSA AZ ISKOLAI OKTATÁS SORÁN

Az oktatás szempontjából fontos szerepet töltenek be a tulajdonnevek, mivel különböző tudományágak tantárgyi megfelelésében gyakran előfordul. Mint például a történelem, földrajz, fizika, akár hittanórák névi indítékaként stb. Részt vesz a politikában, földrajzi neveknél, képzőművészetben, különböző alkotások nevei, bibliai nevek és sok más egyéb, mellyel kapcsolatban állhat a tulajdonnév.

Hoffman Ottó rendelkezik gazdag példatárral a tulajdonnevek kapcsán, arra a következtetésre jut, hogy a névtan sokoldalúsága az oktatásban nagy térben felhasználható, ezért fontos megfelelő figyelmet fordítani rá. A tapasztalat alapján, az állapítható meg hogy az egyén saját nevének kívül, környezetének tág térbeli névhasználatát és esztétikáját nagy érdeklődéssel követi [20, 27–30. o.].

A névtani ismeretek elmélyítésével Raátz Judit foglalkozott 1994-ben megjelent tanulmányában, miszerint ismeretterjesztő könyvet, iskolai programokat, tankönyveket vizsgált névtani tekintetben. Megállapította, hogy a névtani ismeretekkel kapcsolatos feladatok hiányoznak. Vizsgálta még a diákok családnevének, keresztnévének, jelentését, azok névadási sajátosságait, illetve egyéb névkultúrát érintő jelenségeket. Olyan eredményekre jutott, amelyek azt mutatják, hogy a válaszadó diákok kétharmada nem ismeri a nevének jelentését, esetleg úgy gondolták, hogy a nevünknek nincs jelentése. Viszont elemezve azokat a válaszadókat, akik pedig rendelkeztek valamely ismeretkről a tulajdonnevek kapcsán, szintén csekély magyarázat született a nevük jelentéséről. Vagyis következtetésképpen a diákok a tulajdonnevek általi ismeretek hiányában a gyerekek nagy része nem ismeri nevének névadási körülményeit, illetve annak egyéb ismereteit [45, 29–33. o.].

A tulajdonnevek helyesírási szabályait az oktatási tananyagok tartalmazzák. Mivel a különböző nevek, névtípusok, toldalékolt névalakok, elengedhetetlen megjelenését szolgálja.

Liszka szerint, minél hamarabb elkezdik a tanulók a névtudománnyal kapcsolatos ismereteket, annál tájékozottabbak lesznek a későbbi foglalkozás során. A névtannal kapcsolatos feladatok a tananyagot végigkísérhetik, ennek hatására pedig lehetőség nyílt akár családnevek összegyűjtésére, a család névadási szokásaira, helynevek összegyűjtésére, írói névadás vizsgálatára, különböző névdivatok létrejöttének a megismerésére [35, 513–518. o.].

A név csak segítséget nyújt a grammatikai elemzéseknél, miszerint előtérbe helyezhet nyelvi problémaköröket, ezzel megerősítve a nyelvi rendszerhez való hovatartozást. Viszont mind ezek mellett fontos lenne önálló rendszerét is hangsúlyozni, mivel egyes jelentéstani szempontok miatt eltávolodik a szófaji kategóriából [49, 251–257. o.].

A névtudomány megjelenése az oktatási rendszerben magában hordozza a segédtudományai egy részének a megismerését. Ennek kapcsán épülhet fel a tantárgyak közötti kapcsolat, átjárhatóság, ami a mai modernkori oktatásnak elengedhetetlen követelménye [8, 204–226. o.].

A Kárpátalján érvényben lévő iskolai tantervben a 6. osztályban 4 órát különítenek el a tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretek tanítására. A téma a főnéven belüli nagytémakörben van feltüntetve, amelyre teljes egészében 15 órát szánnak.

Kárpátalján a Braun Éva, Zékány Krisztina Kovács-Burkus Erzsébet által szerkesztett tankönyvek vannak érvényben, Magyar nyelv **6. osztály**. Tankönyv az általános középfokú oktatási intézmények számára. A tankönyvben a 61. oldaltól, a 82. oldalig: *A tulajdonnevek fajtái és helyesírásuk* c. nagy téma keretein belül tanulnak először a tulajdonnevekről a diákok az iskolában. Ebben a témakörben vannak a legrészletesebben leírva a tulajdonnevekről szóló ismeretek, mégpedig a következők: a személynevek, állat- földrajzi, égitest, intézmény, márkanév és cím alcsoportjai. A tulajdonnevek fajtáihoz magyarázatul példák is fel vannak tüntetve: *állatnév (Bodri), földrajznév (Alföld), égitest név (Nap) stb.* (61.o.) A téma kifejtése deduktív, vagyis elsőként rövid szabállyal ismerteti az anyagot, *például*: „A

tulajdonnév valakinek vagy valaminek a saját, megkülönböztető neve.” (61.o.). A szabályok rövidek, és érthetőek példákkal alátámasztva, a tanulók értelmi szintjének megfelelőek, például: *„A tulajdonnevek közül a leggyakoribb és legismertebb az emberek neve: a személynév (Zsuzsa)”* (61.o.).

A személynevek helyesírásáról fel vannak tüntetve a fontosabb helyesírási szabályok, szintén példával alátámasztva: *„A történelmi nevek védelme érdekében a régi magyar családnevek eredeti alakját általában megőrizzük: Beöthy, Veseghy stb.”* (62.o.)

A téma kifejtése után a hozzá megfelelő begyakorló feladatok vannak. Ilyen például *Kálmán Béla A nevek világa* című munkájából egy ismertető részlet, amely a tulajdonnevek származásáról ad információt, *például: Olvasd el Kálmán Béla gondolatait! Mondd el a szöveg tartalmát! „Minden tulajdonnév végső soron köznévből származik...”*(71. feladat 62.o.). A feladatnál deduktív módszert figyelhetünk meg. Véleményem szerint teljesen beleillik a témakörbe, mert sok új ismerettel bővíti ki a tulajdonnevekről szóló témakört. A diákok számára mindenképp ismeretbővítő feladat, amelyben először is hallhatnak Kálmán Béláról, neves nyelvészünkről, aki által betekintést nyerhetnek a nevek világába. Maga a feladat elvárása, hogy a szöveg elolvasása után a tartalmát kell elmondania a diáknak, jó megoldás lehet a téma még erősebb megszilárdítása kapcsán a tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretekről.

A tankönyvben a kijelölt témakörben vannak olyan feladatok, amelyekben személynevekkel kell dolgozni a diákoknak, mint például a 72. feladat 63. oldalán, ahol a következő a feladat: *Írd le betűrendbe az alábbi tulajdonneveket! Kovács Péter, Gaál Ferenc, Tóth Géza stb.* A feladat induktív módszernek felel meg, mivel több példát is felhoz a személynevekre. A feladatot szintén megfelelőnek tartom a témakörhöz, mivel nem csak a személynevek begyakorlására alkalmas, ami által megrögzül a diákok számára az, hogy változatosabbnál változatosabb személynevekkel találkozhatunk, hanem az ábécérendbe sorolást is

gyakorolhatják. Mivel ez szintén egy olyan alap az iskolai évek alatt, amelyre gyakran szükség van.

Egy másik feladatban a következőket kell teljesíteni a diákoknak: *Írd le a következő, régies betűt tartalmazó családnevek -val;-vel toldalékos alakját: Kováts, Rácz, Móricz, Tóth, Madách, Csáth, Damjanich. stb.* (72. feladat, 63. o.). A feladat egyben a személyneveket és azok helyesírását is gyakoroltatja. Szintén megfelel az adott témához, ami által a régiesen írt családnevekkel is megismerkedhetnek a diákok, illetve ismert emberek neveivel is találkozhatnak. Ezáltal megtanulhatják, hogy hogyan írják majd le toldalékos alakban a személyneveket.

A témakörhöz kapcsolódó feladatokat megfelelőnek vélem, hiszen sokféle módon közelíti meg a diákok számára a személynevekkel kapcsolatos információkat. A begyakorló feladatok mennyiségét kevésnek találom, többet kellene foglalkozni a személynevek helyírásával a kis- és nagybetű használatával. A házi feladatnak kijelölt feladatokat még inkább kevésnek találom, mivel mindegyik altémánál a személyneveken belül csak egy-egy feladattal találkozunk. Az órai gyakorlat és a házi feladatok összehasonlítása esetén azt vettem észre, hogy míg a gyakorlatnál egyszerűbbnek mutató munkát várnak el a diákoktól, addig a házinál már kicsivel összetettebb a feladat. Olyannal találkozhatunk, ahol a diákoknak plusz információkat kell keresniük a feladat megoldásához. Mint például 70. oldalon a házi feladatként kijelölt gyakorlat: *Mit jelentenek az alábbi rókáról szóló szólások! Ha szükséges, használd O. Nagy Gábor Magyar szólások és közmondások c. könyvét:*

„Ravasz, mint a róka.

Egy rókáról két bőrt nem lehet lehúzni.

Róka a rókával könnyen megalkuszik stb....”

A feladat tartalmazza a tulajdonnevekkel kapcsolatos összefüggéseket, viszont tartalmilag nem hasonlít az órán gyakorolt feladattípushoz. Mivel míg az órai gyakorlatokban konkrétan a tulajdonnevekkel való foglalkozásra összpontosítanak, addig a házinál már komplexebb elvárásokkal találkozhatunk.

Viszont jónak találom az effajta megközelítést a témához való begyakorlásra, mert ezáltal bővíthetik tudásukat és ismereteiket a diákok.

A témán belül rajzok is megfigyelhetőek, amelyek főként a feladatokhoz kapcsolódnak, illetve annak színesítését támasztják alá. Például a földrajz nevek helyesírásánál, azon belül is a csillagnevek helyesírására kijelölt témakörben, a következő feladat keretein belül: *Olvasd el a szöveget! Írd ki bolygók nevét betűrendbe sorolva!*

„A nap körül kilenc ismeret nagybolygó, több százezer kisbolygó, valamint megszámlálhatatlan meteor és több milliárdnyi üstökös mag kering. A Nap és mindezek az égitestek alkotják Naprendszerünket...” (90. feladat 75. o.)

A feladat megfelelő rajzzal van illusztrálva, amely a bolygókat ábrázolja. Mindegyik személynévénél a témákhoz és a feladatokhoz megfelelő ábrákkal találkozhatunk. Az ábrák méretei a 6. osztályos szintnek megfelelőek, amelyek által érdekesebbek lesznek az egyes feladatok.

A témakört témazáró feladat zárja, amelyben a személynevekről való fontosabb információkat tartalmazó kérdések találhatóak. (80. oldaltól a 82. oldalig) A következő kérdéseket olvashatjuk a témával kapcsolatban: például: *mi a tulajdonnév, milyen fajtái vannak a tulajdonneveknek?* A témazáró kérdésekre való válaszok a tankönyvben meg vannak említve, azon belül is külön kijelölve. A témazáró kérdéseknél feladatokkal is találkozunk, a feladatok hasonlóak a már feljebb említettekhez. Például: *Írd ki a szövegből a tulajdonneveket:* „Hazánk egyik legnagyobb költője Petőfi Sándor 1823. január 1-jén született Kiskőrösön...” (2. feladat 80. o.).

Egy másik feladatban: *Kapcsolj –val; -vel* ragot a következő tulajdonnevekhez: *Babits, Móricz, Juhász Gyula, Shakespeare, Janus Pannonius.* (5. feladat 80. o.).

A témazáró feladatok hasonlóak az órán gyakoroltakhoz, így nem tartalmaz, olyat, amivel esetleg a téma keretein belül még nem találkoztak a tanulók. A feladatok szintén megfelelően vannak összeállítva, amely által a diákok

bebizonyíthatják, hogy mennyire sikerült elsajátítaniuk a tulajdonnevekről szóló anyagot.

A **7. osztályban** a tulajdonnevek köznevesülése egy kisebb altémaként van feltüntetve A szóalkotás módjai című nagy témakörben. Mindössze kettő oldalon olvashatunk a tulajdonnevekről.

A témáról szóló ismeretet először deduktív módszer indítja, majd ezt szemléltetve induktív módszer figyelhető meg. Vagyis először egy kiemelt szabályt olvashatunk, ezt példával alátámasztva: *„A tulajdonnevek gyakran válnak köznevekké. Ilyenkor már természetesen kis kezdőbetűvel írjuk őket, az egykori tulajdonnév írásmódjától esetleg más tekintetben is eltérünk, például: Greta Garbó- ruhadarab > garbó.”* (197.o.).

A tulajdonnevek köznevesülése helyesírásáról is szót ejt a témakör. Például: *„A tulajdonnevek és közzók összeforrásából keletkezett összetett szavakat is kisbetűvel kezdjük, és az alkotóelemeket egybeírjuk. Például: ádámcsutka, pálfordulás, szentjánoskenyér stb.”* (197. o.)

A témánál feladatok nincsenek elkülönítve annak begyakorlására. Viszont ismertető jellegű cikkről olvashatunk A szóalkotás módjának aránya napjainkban címmel. Amelyben szót ejt az intézmények, vállalatok tulajdonnevesített helyesírásáról, *például (Ofotért-ban, Malévnál) (198.o.)*.

A felsőbb osztályokban már nem találkozunk a tulajdonnevekre elkülönített témakörökkel.

Fontos az iskolai oktatásban megismertetni a diákokat a tulajdonnevek használatával, típusaival, helyesírásával. Mivel ez egy olyan része a tudománynak, amellyel a mindennapjainkban találkozunk, ezáltal nem árt tisztában lenni a helyes használatával.

Ezt a pedagógiai gyakorlatom során is tapasztaltam, miszerint a diákok sok esetben bizonytalanok voltak egy-egy tulajdonnév helyes leírása során.

Ezáltal, mint már azt a fentiekben említettem több feladatot alkalmaznék a helyesírás elmélyítésére. Az induktív módszert vélem célravezetőbbnek a téma

megegerősítésére, mivel a példák segítségével fogékonyabban felfogják azok használatát.

Tapasztalatom alapján a diákok az iskolai tankönyveket részesítik előnyben tanulás során, ezért sok esetben az ott található szabályokat, példákat sajátítják el a tanári magyarázat mellett. Ezért fontosnak tartom azt, hogy a tankönyvekben megfelelően, érthetően, de mégis tartalmasan legyen az adott témakör feltüntetve.

A feladatok nagyban befolyásolják a gyakorlati részen alapuló elsajátításokat, ezért tapasztalatom alapján, azt véltem felfedezni, hogy olykor nincs elegendő feladat az adott téma megfelelő begyakorlásához. Ezért a tanárnak ilyenkor gondoskodnia kell arról, hogy a megfelelő plusz feladatokat válassza a tanulók értelmi szintjéhez mérten.

A következő óravázlatot figyelhetjük meg, a tulajdonnevek tanításához szükséges órára.

Óratervezet

Magyar nyelv 6. osztály

2023.04.11.

Téma: A tulajdonnév fajtái és helyesírásuk. A személynevek

Oktatási cél: Megtanulni a tulajdonnév meghatározását, fajtait és helyesírásukat.

Azon belül is a személynév meghatározása és helyesírása.

Nevelési cél: helyes nyelvhasználatra való nevelés.

Szemléltetés: feladatgyűjtemény, táblázat

Óratípus: vegyes típusú óra

Irodalom: A magyar nyelv 6. osztály. Braun Éva, Zékány Krisztina, Kovács-Burkus Erzsébet Magyar nyelv c. tankönyve szolgált, amely a 7. osztályosok számára készült (Lviv: Szvit Kiadó 2015).

Idő	Óra menete	Módszer/ eljárások
1.p.	<p>Szervezés</p>	<p>Meghallgatom az ügyeletes tanuló jelentését, beírom a hiányzót a naplóba.</p>
3.p.	<p>Számonkérés</p> <p>Mit tanultunk az előző órán?- A köznévfajtái</p> <p>Egyéni feleltetés</p> <p>1. felelő:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mit nevezünk köznévfajtának? 2. Mit nevezünk főnévfajtának? 3. Válaszd ki a felsorolt szavak közül a konkrét főneveket: <i>gyerek, ruha, asztal, patak, ház, vas, liszt.</i> <p>2. felelő</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sorold fel a köznévfajtákat? 2. Milyen két fajtája van a főnévfajtának? 3. Válaszd ki a felsorolt szavakból a gyűjtőneveket: <i>lakosság, könyv, erdő, fa, nép, palota, hegység.</i> <p>Házi feladat ellenőrzése</p> <p>60. oldal, 1. feladat.</p>	<p>Az első kérdést az osztályhoz intézem.</p> <p>Az első feleltetőt kihívom a táblához a füzetével és kisnaplóval.</p> <p>Három kérdést kapnak a felelők. Míg a tanuló felel, átnézem a házi feladatát.</p> <p>A felelés végén értékelem a tanulók felkészültségét, a jegyeket pedig beírom a kisnaplóba.</p>

<p>15.p.</p>	<p style="text-align: center;">Új anyag átadása</p> <p>Előkészítés: Az előző órán a köznévfajtáival foglalkoztunk. Ma pedig a tulajdonnevekkel fogunk megismerkedni, illetve azok helyesírásával.</p> <p>Motiváció: A tulajdonnevek a mindennapi életben jelen vannak. Nélkülük nem tudnánk egymást megnevezni. A helyes írásbeli használatuk szintén elengedhetetlen a megfelelő kommunikációhoz.</p> <p>Célkitűzés: A mai órán a tulajdonnevekkel ismerkedünk meg. Azon belül is helyesírásukkal, illetve egyik csoportjával, a személynevekkel.</p> <p style="text-align: center;">Az tulajdonnevek</p> <p>A tulajdonnév valakinek vagy valaminek az egyéni megkülönböztető neve.</p> <p>A következő fajtáit különítjük el:</p> <ul style="list-style-type: none"> • személynév: <i>Attila, Dóra</i> • állatnév: <i>Rex, Fűles</i> • földrajzi név: <i>Debrecen, Tisza, Hoverla</i> • Égitestek nevei: <i>Hold, Nap</i> • Intézménynév: <i>Ungvári Nemzeti Egyetem</i> • Címek: <i>Egri csillagok</i> • Márkanevek: <i>Mercedes, Nike</i> <p style="text-align: center;">A személynevek</p> <p>A tulajdonnevek közül a leggyakoribb előfordulásúak, és a legismertebbek az emberek neve, a személynév.</p>	<p>Tanári magyarázat, megbeszélés módszerrel.</p> <p>Az óra témáját felírom a táblára, a diákok pedig a füzetükbe.</p> <p>A fontosabb információkat bediktálom a füzetbe.</p>
---------------------	---	---

A mi megszokott személyneveink közé tartozik a családnév, vagyis **vezetéknév** (*Kovács*). illetve az **utónév** (*Petra*). Viszont találkozhatunk, olyan előfordulással is, mint a kettős keresztnévek (*Petra-Kamilla*). De előfordulnak vezetéknévek terén is kettős változatok (*Kovács Kiss Petra*).

A kettős keresztnéveket általában azon okból választják, ha egy gyakoribb keresztnévet akarnak elkülöníteni egy második keresztnévvel. (*Nagy István, Félix*).

A magyar nyelvben a vezetéknévet az első helyre írjuk, de vannak olyan nyelvek ahol fordítva.

A személyneveken belül megkülönböztetünk még, úgynevezett beceneveket (*Szandi, Peti, Kami*), illetve ragadványneveket is (*Manó, Nyurga, Szöszi*).

A személynevek helyesírásáról:

- A személynevek minden eleme nagy kezdőbetűvel írandó.

- A régies magyar családneveket az eredeti, történelmi alakjában írjuk: *Móricz, Babits, Weöres*.

- A történelmi, régies családneveket a ma élő személyek viselői az anyakönyvben lejegyzett alakjukban használatosak: *Teleky-Teleki*.

- A kettős családneveket az anyakönyvi jogszabály szerint kötőjellel kapcsoljuk össze. (*Bajcsy-Zsilinszky*).

- A magyar személynevekhez kötőjel nélkül kapcsoljuk a toldalékot: (*Babitshoz, Kiss Tamásnak*).

	<p>- A mássalhangzóra végződő személynevek -val, -vel ragos formájához írásban a következőképp járunk el:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ha a név rövid mássalhangzót tartalmaz, akkor megkettőzzük ezt a betűt: <i>Tiborral, Tamással</i>. • ha régies családnevekhez járulnak ezek a ragok, akkor változatlanul hagyjuk a régies betűket, és a ragot hasonult alakjában kapcsoljuk hozzá: <i>(Lőrinczcel, Kossuthal)</i>. • ha pedig a családnév hosszú mássalhangzóval végződik, akkor a hasonult alak kötőjellel járul hozzá: <i>(Kiss-sel, Papp-pal)</i>. 	
30.p.	<p>Begyakorlás:</p> <p>73. feladat 63. oldalon, leírni a régies betűt tartalmazó családneveket - val; -vel toldalékos alakban.</p> <p>Mintafeladat: <i>Kovátscsal, Rátzcal</i>.</p>	<p>Előbb értelmezzük a feladat szövegét, és felváltva a tanulókat felszólítva oldjuk meg közösen.</p>
40.p.	<p>Házi feladat</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Megtanulni a tulajdonév fogalmát, fajtáit, illetve a személynevet. Mindent, amit a füzetbe beírtunk. 2. Írásbeli feladat: 77. gyakorlat, 66. old. 	<p>A házi feladatot felírom a táblára, és odafigyelek arra, hogy mindenki beírja a füzetbe. Az eső mondatot közösen elemezzük.</p>

44.p.	Összefoglalás <ol style="list-style-type: none"> 1. Mit nevezünk tulajdonnévnek? 2. Milyen fajtái vannak a tulajdonnévnek? 3. Sorolj fel személyneveket! 	Az összefoglalást a gyengébb tanulókkal végzem. Összefoglalom az óra teljesítményét és elköszönök az osztálytól
--------------	--	--

2023. április 10.

Készítette: Sutka Dóra,
gyakorló tanár

2023. április 11.

Ellenőrizte: Tóth Eleonóra,
magyar szakos tanár

BEFEJEZÉS

KÖVETKEZTETÉSEK LEVONÁSA

A diplomamunkám céljával azt tűztem ki, hogy szülőfalum Palágykomoróc a református anyakönyvi kivonataiban előforduló keresztnéveit vizsgálom mélyebben, majd rendszerezem azt. Érdekesnek véltem megismerni, hogy milyen névismereti sajátosságok a legjellemzőbbek környezetemre. Azon belül is, hogy melyek azok a nevek, amik a leggyakrabban használatosak, illetve azok, amelyek kevésbé elterjedtek. A névtan nagyon sokszínű tudomány, amely által megismerhetünk egy-egy kort, egy társadalom sajátosságát, jellemzőit, modernizálódását.

Úgy vélem, hogy célomat sikeresen teljesítettem, mivel részletesen el tudtam mélyíteni a névtan tudománya által szülőfalumra jellemző keresztnévek sajátosságait. A szakirodalom által betekintést nyerhettem a névtan ismereteibe. Ezáltal sikerült a megfelelő csoportosításokat kiválasztva az általam összegyűjtött neveket kategorizálni. A továbbiakban kutatásom folyamatát összegzem, illetve azok eredményeit.

A neveket a református anyakönyvi kivonatból gyűjtöttem össze két periódusban. Az első periódus 1948–1978-ig terjedő időszakát Nagy József palágykomoróci lelkész által lejegyzett adataiból gyűjtöttem össze, aki 1931-től 1978-ig, haláláig szolgálta a községet. A második periódus 1994-től 2022-ig terjedő időszak keresztnéveinek a gyűjtését foglalja magában, amelyet 2002-ig Balogh János lelkész gyűjtött, majd ezt folytatva napjainkig Kovács Attila lelkész lejegyzéséből sikerült összegyűjtenem.

Kutatásomhoz a közvetett megfigyelés módszerét alkalmaztam, mivel egy már készen lejegyzett adattárból gyűjtöttem az adatokat. Majd az összehasonlítás

módszerét is alkalmaztam, amely által a női és férfi keresztnévek, illetve a periódusok közötti összefüggéseket és változásokat szemléltettem.

Összegyűjtött keresztnéveim külön táblázatban rendszereztem női és férfinevekre szétbontva. Összesen 164 keresztnévet sikerült összegyűjtenem, amelyből 98 női és 66 férfi. A táblázatban feltüntetett keresztnéveket, illetve a gyakoriságnál előfordulókat az anyakönyvben előforduló eredeti formájukban írtam le. Vagyis előfordultak helyesírási hibák a rövid és hosszú magánhangzók, illetve mássalhangzók terén. (*Artur, Anet, Maria stb.*) Viszont az eredet szerinti csoportosításánál már a szakirodalomnak megfelelő változatát használtam a keresztnéveknek.

A keresztnéveket először gyakoriság szerint csoportosítottam. Amelynél megfigyeltem, hogy az első periódusban a hagyományos névadás volt a legdivatosabb. A névadók igyekeztek az egyszerűsége való törekvésre a névadás terén. Gyakoribbak voltak a keresztnév-ismétlődések is, amely szintén azzal vannak összefüggésben, hogy a hagyományos elterjedés miatt nem nyitottak az újabb keresztnévadás felé.

A leggyakoribb női nevek a következők voltak az első periódust illetően: *Erzsébet (21), Katalin (17), Éva (16), Erika (9), Ilona (9), Klára (8), Zsuzsánna (8), Mária (7), Ibolya, Ildikó, Jolán, és Judit (5)*. Majd a második periódusban már ezek a nevek ritkábban fordultak elő, és a következők voltak a jellemzők: *Alexandra (4), Szintia (4), Bianka (3)*. Ez azt mutatja, hogy a második periódusban már a modernebb névvariációk dominálnak. A névadók az egyediségre törekednek a névadás során.

A legritkább nevek közé tartozik az első periódusban az: *Alica (1), Andrea (2), Anet (1), 2), Beáta (2), Csilla (2), Edit (2), Elvira(2), Gertrud (1), Gizella (1), Gyöngyi (2), 2), Kornélia (2), Lidia (1), Livia (2), Magda (1), Magdolna (1), Matild (1),Monika (2) Món2) Okaszana (1), Piroska (1), Rebeka (1) Rozália (2), Róza (2) stb.* Megfigyelhető, hogy ezek már újabb nevek összessége, amelyek ritkábban fordulnak elő.

A második periódus legritkább női nevei a következők: *Abigél, Alexa, Amina, Anasztázia, Boglárka, Cintia, Csenge, Daniella, Diana, Dianna, Dzsinetta, Emese, Emilia, Erzsébet, Eugénia, Éva, Fanni, Gabriéla, Hanna, Ildikó, Ilona, Ivett, Janka, Jázmin, Karolina, Kinga stb.* Ezek a nevek, mind egyszeri előfordulásban figyelhetők meg. Ebből is látható, hogy mennyivel színesebb a második periódus névanyagának összetétele a modernizáció hatásának köszönhetően. Tehát itt már megjelennek az új nevek, amelyek felváltják a régieket.

Az első korszakot tekintve, eredetük szerint a leggyakoribbak a latin eredetű nevek: *Andrea, Beáta, Klára.* Viszont gyakoriaknak számítanak még a magyar eredetű nevek is, mint például: *Aranka, Csilla, Gyöngyi.* A legritkábban pedig az angol (*Lili*), francia (*Anett*), gót (*Elvira*), spanyol (*Anita*) eredetű nevek fordulnak elő.

A második periódus leggyakoribb női nevei eredetük szerint szintén a latin: *Cintia, Dominika, Emília, Eugénia.* Illetve gyakoriak még a héber eredetűek is, mint az: *Abigél, Erzsébet, Gabriella, Hanna.* A legritkább előfordulásban a héberszékely (*Éva*), latin-német (*Karolina*), római (*Dianna*). Mindkét periódus eredet szerinti megoszlása színes képet mutat, ez a település névadóinak kreativitását tükrözi.

A két periódusban ritkán, de megfigyelhetőek azonos keresztnévek is, viszont a névadási gyakoriság már nem egyforma arányú a perióduson belül. Vagyis, míg az egyik periódusban van, ami gyakori névnek számít, a másikban már kevésbé az. Az alábbi azonos keresztnéveket figyelhetjük meg a két perióduson belül: *Erzsébet, Éva, Ildikó, Ilona, Kornélia, Mária, Timea, Violetta.*

A férfineveket szintén vizsgáltam. A leggyakrabban előforduló férfinevek az 1948–1978 közötti időszakban: *István (21), Béla (15), Gyula (13), József (11), Sándor (11), László (10), Zoltán (9), Lajos (8), János (7), Károly (6), Róbert (6) stb.* Az első periódusra szintén a hagyományos névadási gyakoriság volt a jellemző

A legritkábban előforduló férfinévek terén a következőket figyelhetjük meg: *Andor (2), Albert (1), Artur(1), Csaba (2), Dezső (1), Dénes (1), Endre (2), Géza (1), Gusztáv (1), György (2) Pál (1) stb.*

Eredet szerinti megoszlás terén az első korszak férfinévei közül leggyakoribbak a germán eredetű nevek, például: (*Imre, Lajos, Vilmos,*) a latin: (*Bálint, Dezső, Ferenc*), és a régi-magyar eredetű (*Árpád, Béla, Csaba,*) keresztnevek. A legritkábban megfigyelhető keresztnevek eredetük szerint: angolszász: (*Artúr*), arameusi: (*Bertalan*), gót: (*Attila*), német: (*Róbert*), magyar: (*Andor*), török: (*Kálmán*), török-magyar: (*Károly*).

A második korszak férfinéveinek kategorizálása alapján azt mondhatom el, hogy a hagyományostól eltérően gyakoribbak az újkeletű nevek, akár a női keresztnevek esetében. Például (*Ákos, Gergő, Kevin, Roland*). A leggyakoribbak azonban a héber: *János, József, Máté*, és a germán eredetű nevek: (*Arnold, Eduárd, Erik*). Megjelennek arameusi: (*Bertalan*) és árám: (*Barnabás*) eredetű nevek is. A legritkább csoportba tartoznak a gót (*Attila*), az ír (*Kevin*) és török (*Ákos*) eredetű nevek. Azonban olyan keresztnévvel is találkoztam, melynek nem tudjuk behatárolni az eredetét, ilyen név az *Endre*, mind két periódusban előfordult.

Ha a két korszakot összehasonlítjuk, azt vehetjük észre, hogy több név is megmaradt az első korszakból (*Attila, Béla, István, László,*), de előfordulnak olyan nevek is, amelyek kicserélődtek (*Alex, Martin, Tamás, Krisztián*). A két periódusban egyaránt a leggyakoribb névnek számít az *István* és a *László* keresztnevek.

A keresztneveken belül megvizsgáltam még a kettős keresztnevek névadási sajátosságát is, melyben azt vettem észre, hogy bár mégis a második periódus a modernebb, de az elsőben figyelhető meg a legtöbb kettős keresztnév. Ilyenek például: *Andor-Zoltán, Aranka-Erzsébet, Benjámín-Imre, Erika-Ibolya, Erzsébet-Éva, Erzsébet – Katalin, Éva-Erzsébet, Éva-Margit, György-István, Gyula-Endre, Ildikó-Erzsébet, Ilona- Jolán stb.* A második periódus nevei között pedig már ritkábban találkozhatunk kettőskeresztnevekkel. Itt a következőket figyelhetjük

meg: *András-László, Bianka-Vivien, Csenge-Erzsébet, Dominika-Noémi, István-Máté, Lara-Anasztázia Olga-Tímea, Tícia-Regina.*

Dolgozatom során foglalkoztam a tulajdonnevek szocioonomasztikai tudományával is. És arra a következtetésre jutottam, hogy a névmotivációt sok tényező befolyásolhatja. Így van ez a palágykomoróci lakosok névadási sajátosságaival. Mivel előfordult naptár szerinti névadás, filmsztár hatására történő névválasztás, esetleg valakitől öröklődő név átvétele.

Viszont elmondhatom azt, hogy nagyban jellemzi a falu lakosságának névadási sajátosságát a szülőtől való névöröklés is. Ami a hagyományokat megőrző névadást képviseli. Ezáltal a falu lakossága még mindig ragaszkodik a hagyományok megőrzéséhez.

A témámat módszertani szempontból is megközelítettem, vagyis a tulajdonnevek tanítását vizsgáltam az iskolai oktatás keretein belül. Először is áttekintettem a tulajdonnevek tankönyvekben történő interpretálását. Külön elemeztem a kijelölt témákat az adott osztályokban. Legrészletesebben a kárpátaljai magyar diákok a 6. osztályban tanulnak a tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretekről. Megvizsgáltam a szabályokat és a feladatokat. Kijelenthetem, hogy megfelelő, a témához kapcsolódó begyakorló feladatokkal ismertetik a diákoknak a tulajdonnevek fajtáit és helyesírásukat. A hatodik osztályban a tanterv segítségével egy óravázlatot is összeállítottam az órához szükséges ismeretek átadásához. Amit részletesen kidolgoztam az általam fontosabbnak vélt szabályokat és feladatokat tüntettem fel benne. Majd a 7. osztályos tankönyvet megvizsgálva már azt figyelhetjük meg, hogy mindössze kettő oldalon beszélnek a tulajdonnevekről, azon belül is azok köznevesüléséről. A felsőbb osztályokban viszont már egyáltalán nem találkozunk a tulajdonnevekre elkülönített témákkal.

Pedagógiai gyakorlatom során volt lehetőségem betekinteni a diákok ismereteibe, és fontosnak tartom a tulajdonnevekkel kapcsolatos elméleti és gyakorlati sajátosságok átadását. Úgy vélem, ez olyan tudományrész, amely végig kíséri őket az iskolai és egész életük során.

A társadalomban élő ember már születésétől fogva kapcsolatban van a névtan tudományával, miszerint meghatározó jegyként kapott nevét egy életen át viseli. A nevek nagy részének megvannak a sajátos eredetük, jelentésük, történetük, amelyeket e szempontok szerint választanak ki egy személy számára. Viszont a névadásnak még van olyan előfordulása is, mikor a keresztnév szülőről gyermekekre száll. Hogy ez milyen gyakoriságban fordul elő, azt munkámban szülőfalum keresztneveinek megfigyelése kapcsán tekintem át.

A keresztnévadást nagyon sok tényező befolyásolhatja, akár egy vegyes házasság általi névválasztás, akár a környezet hatása, vagy épp a modernizáció. Ezért mindig aktuálisnak tartom a névtannal kapcsolatos kutatások felfedezését, ami mindig aktuális marad a társadalom számára.

A FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM JEGYZÉKE

1. Bachát László. Személynevek Órimagyarózsdon az 1940-es évek elején. //Magyar Nyelvjárások XXXVIII. 2000. – 34.o.
2. Balogh Judit. A főnév. In: Magyar grammatika. Szerk.: Keszler Borbála. – Bp.: Tankönyvkiadó, 2000. – 140. o.
3. Balla Andrea. Név és identitás. Keresztnevek vizsgálata a kárpátaljai Nagydobrony községben. In: Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században. Szerk.: Karmacs Zoltán – Márku Anita. – Ungvár: PoliPrint, 2009. – 9–14. o.
4. Bauko János. Bevezetés a szocioonomasztikába. – Nyitra, 2015.– 172.o)
5. Benkő Lóránd. Névtudományunk helyzete és feladatai. In: Névtudományi előadások II. Névtudományi Konferencia. Szerk.. Kázmér Miklós – Végh József. – Budapest: Akadémiai Kiadó, 1969.– 7–16. o.
6. Benkő Lóránd. A régi magyar személynévadás. – Budapest, 1949. – 17.o.
7. Bura László. A névdivat nemzedéki változásai. //Magyar Nyelvjárások XXXIII: 71– 92.
8. Erdélyi Erzsébet. Az új anyanyelv-tanítási módszerek és a hagyományos névtani ismeretek a tantárgyköziség szolgálatában. In: A nevekről. Szerk.: Fercsik Erzsébet. – Bp.: Krónika Nova Kiadó, 2003. –204–226. o.
9. Fehértói Katalin. A XIV. századi magyar megkülönböztető nevek // Nyelvtudományi Értekezések, 1969/68. – 114–117. o.
10. Fercsik Erzsébet–Raátz Judit. Keresztnevek enciklopédiája. A leggyakoribb női és férfinevek. – Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2009. – 7–22.o.
11. Fülöp László. Több keresztnév adása (Kaposvár 1731–1900). //Névtani Értesítő 20: 12–29. o.

12. Hajdú Mihály. Magyar becézőnevek (1770-1970). – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1974. – 257 o.
13. Hajdú Mihály. Általános és magyar névtan. Személynevek. – Bp.: Osiris Kiadó, 2003a. – 400–416. o.
14. Hajdú Mihály. Tervezet a magyar tulajdonnevek történetének korszakolására. In: Hajdú Mihály válogatott tanulmányok. Szerk.: Kiss Jenő. – Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, a Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszék és a Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2003. – 61–67. o.
15. Hajdú Mihály. Személynév-kutatásunk 1960 és 1967 között. In: Hajdú Mihály válogatott tanulmányok. Szerk.: Kiss Jenő. – Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, a Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszék és a Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2003. – 75–107. o.
16. Hajdú Mihály. A magyar keresztnév választás fontosabb tendenciái 1770 és 1970 között. // Hajdú Mihály válogatott tanulmányok. Szerk.: Kiss Jenő. – Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, a Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszék és a Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2003. – 208–211. o.
17. Hajdú Mihály. Szociolingvisztikai vizsgálat Orosháza két világháború közötti családneveiben // Hajdú Mihály. Válogatott tanulmányok. Szerk.: Kiss Jenő. – Budapest, 2003. – 264–275. o.
18. Hajdú Mihály. Válogatott tanulmányok. // A személynevek és egyéb tulajdonnevek gyűjtése kutatása (1980-1986). Szerk.: Kiss Jenő. – Budapest: Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, a Magyar Nyelvtörténeti Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszék és a Magyar Nyelvtudomány Társaság, 2003. – 40–57. o.
19. Hoffman István. Név és identitás. // Magyar Nyelvjárás 48:49–58. o.

20. Hoffmann Ottó. Kalandozások a nevek birodalmában. //Magyartanítás 4: 27–30. o.
21. Horváth Katalin. Névdívat Kárpátalján. In: Hungarológia és dimenzionális nyelvszemlélet. Előadások az V. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszuson. Szerk.: Hoffmann István – Juhász Dezső – Péntek János. – Debrecen: Debreceni Egyetem, Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 2002. – 73–77. o.
22. Kálmán Béla. A nevek világa. 4. átdolgozott kiadás – Debrecen: Csokonai Kiadó, 1996. – 2-46. o.
23. Király Lajos. Névtani ismeretek. A magyar személynévadás története – Budapest: Trezor Kiadó, 2007– 610–611. o.
24. Kiss Jenő. Bevezető gondolatok a Hajdú Mihály emlékét felidéző írások elé. In: Magyar névkutatás a 21. század elején. Szerk.: Farkas Tamás – Slíz Mariann. – Budapest: Magyar Nyelvtudományi Társaság – ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, 2015. – 253–254. o.
25. Kiss Jenő. Hajdú Mihály névtani munkássága. – Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, a Magyar Nyelvtörténeti, Szociolingvisztikai és Dialektológiai Tanszék és a Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2002. – 25–38. o.
26. *Kiss Jenő*. Szociolingvisztika, kutatás, oktatás. In: Tanulmánykötet. Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskolai Kar, Győr, 19770. – 285– 291. o
27. Koi Balázs. Több keresztnév adása Tiszabezdén (1766–2000). //Névtani Értesítő 25: 171–178. o.
28. Kovács András. Keresztnév-vizsgálatok Som községben. //Acta Hungarica XII: 37– 39. o.
29. Kovács András. A kárpátaljai magyar keresztnévek orosz/ukrán átírásának néhány jellemzője. In: A negyedik Félúton konferencia kiadványa. Szerk.: Kozma Judit – Lisznyai-Mindák Cecília – Ludányi Zsófia 2009. – 1–6. o.

30. Kovács András. A kárpátaljai magyarság keresztnévadásának jellemzői az ezredfordulón. In: Félúton 3. szerk.: Kuna Ágnes – Veszelszki Ágnes. – 2008a. –113–125.
31. Kovács András. Som családnevei // Acta Hungarica, 2004/XV. – 23 – 27. o
32. Laki Boglárka. Pacsér névadási szokásai a betelepítéstől napjainkig. //Hungarológiai Közlemények. A magyar tanszék folyóirata 2014/1: 13–33. o.
33. Lanstyák István Nyelvművelés, nyelvtervezés, nyelvelemzés.– Pozsony: Stimul, 2002. – 43–68. o.
34. Lehoczky Tivadar. Bereg vármegye monográfiája. Budapest–Beregszász: Hatodik Síp Alapítvány – Mandátum Kiadó, 1996.
35. Liszka Gábor. A névtan a nyolcosztályos gimnáziumokban. In: Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai. Szerk.: B. Gergely Piroska – Hajdú Mihály. – Bp.: A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 209. 1997. – 513–518. o.
36. Magyar nyelv 5. osztály. Tankönyv az általános középfokú oktatási intézmények számára. Szerk.: Braun Éva, Zékány Krisztina, Kovács–Burkus Erzsébet. – Lviv: Szvit Kiadó, 2018.
37. Magyar nyelv. Tankönyv az általános oktatási rendszerű tanintézetek 6. osztálya számára. Szerk.: Braun Éva, Zékány Krisztina, Kovács-Burkus Erzsébet – Lviv: Szvit Kiadó, 2014.
38. Mező András. Földrajzinév-kutatásunk helyzete és feladatai: In: Név és társadalom. A III. Magyar Névtudományi Konferenciaelőadásai. Szerk.: Hajdú Mihály – Rácz Endre. – Veszprém: A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 160, 1981. – 85–99. o.
39. Orosz Gabriella. Keresztnévadás sajátosságai Szalókán. Női nevek. //Acta Hungarica XV: 49–53. o.
40. Ördög Ferenc. A keresztnévdívat településtörténeti, tisztelettörténeti és szociológiai motivációi a XVII–XVIII. században. In: Nyelvi identitás, és a

nyelv dimenziói. Nyelv, nemzet és identitás III. Az VI. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus nyelvészeti előadásai. Szerk.: Hoffmann István – Juhász Dezső. – Debrecen–Budapest: Nemzetközi Magyarástudományi Társaság, 2007. – 175–185. o.

41. Papp Kornél. Bajámsenye és Kerkáskápolna keresztnevei. – Budapest: kiadja az ELTE Magyar Nyelvészeti Tanszékcsoport Névkuató Munkaközössége, 1988. – 3–43. o.

42. Papp László. Névtudomány és nyelvtudomány. In: Névtudományi előadások. Szerk.: Kázmér Miklós– Végh József. – Budapest, 1969. – 125–134. o.

43. Raátz Judit. Női neveink az új magyar utónévkönyvben. In: Köszöntő kötet B. Gergely Piroska tiszteletére. Szerk.: Gréczi-Zsoldos Enikő – Kovács Mária.– Miskolci Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszék, 2002. – 151–155. o.

44. Raátz Judit. Acél vagy Zserald? Az újonnan anyakönyvezhető férfineveinkről. //Névtani Értesítő 25: 2003. – 181–185. o.

45. Raátz Judit. Az általános iskolai tanulók névtani ismeretei egy felmérés tükrében. //Magyartanítás 5: 1994. – 29–33. o.

46. Rajsli Ilona. A keresztnevadási szokások változása Bácskában. //Névtani Értesítő 29. – 2007. – 235–243. o.

47. Rancz Teréz. A névadás motivációi Felső-Háromszéken és a név súlya az identitásjelölő faktorok rendszerében. //Névtani Értesítő 31. – 2009. – 17–27. o.

48. Sebestyén Zsolt. Dercen keresztnevadása 1981–2000. In: Nyelv, identitás és anyanyelvi nevelés a XXI. században. Nemzetközi tudományos konferencia előadásainak gyűjteménye. Szerk.: Karmacs Zoltán – Márku Anita. – Ungvár: PoliPrint, 2009. – 149–154. o.

49. T. Somogyi Magda. Névtan és alaktan.// Névtani Értesítő 25. – 2003. – 251–257. o.

50. Szilágyi Anikó. Névadási szokások kisebbségi és többségi helyzetben lévő magyar anyanyelvű gyermekek körében a rendszerváltás után. //Névtani Értesítő 27. – 2005. – 78– 87. o.
51. Varga Józsefné. Oslói keresztnévadásának története napjainkig. //Névtani Értesítő 30. – 2008. – 135–145. o.
52. Varga Gábor. Lak község keresztnévei 1794-1825. // Névtani Értesítő 10. – 1985. – 83–85. o.

РЕЗЮМЕ

Під час написання дипломної роботи я досліджувала особливості імен у своєму рідному селі Паладь-Комарівці. Мені цікаво було дізнатися, які імена найбільш характерні для цієї місцевості. І тому числі які імена важливі найчастіше, а які рідше.

Ономастика це дуже різноманітна наука, за допомогою якої ми можемо пізнати кожен епоху, особливості, нарестаристику та модернізацію суспільства.

Я збрала імена з реформадського свідоцтво про народження за два періоди. Перший період містить імена 1948–1978 років, другий - 1994–2022 років.

Я переглядала декілька науковин праць, щоб дослідити дану роботу. Спочатку я згрупувала назви за частотою використання, а потім за походженням. Поділила їх на окремі жіночі та чоловічі групи. Охопивши соцоономастичне дослідження імен та проаналізувавши дане дослідження, дійшла до висновку, що на надання імен в Паладь-Комарівцен вживає декілька факторів.

В кінці роботи я зробила висновок і вказала список використаної літератури.

SUMMARY

During my diploma work, I examined the characteristics of first names in my home village of Palágykomoróc. I think it's interesting to learn what name recognition peculiarities are most characteristic of my environment. Including, which are the names that are most often used, and those that are less common.

Nomenclature is a very diverse science, through which we can get to know each age, the peculiarities, characteristics and modernization of a society.

I collected the names from the Reformed birth certificate in two periods. The first period contains first names from 1948-1978, the second from 1994-2022.

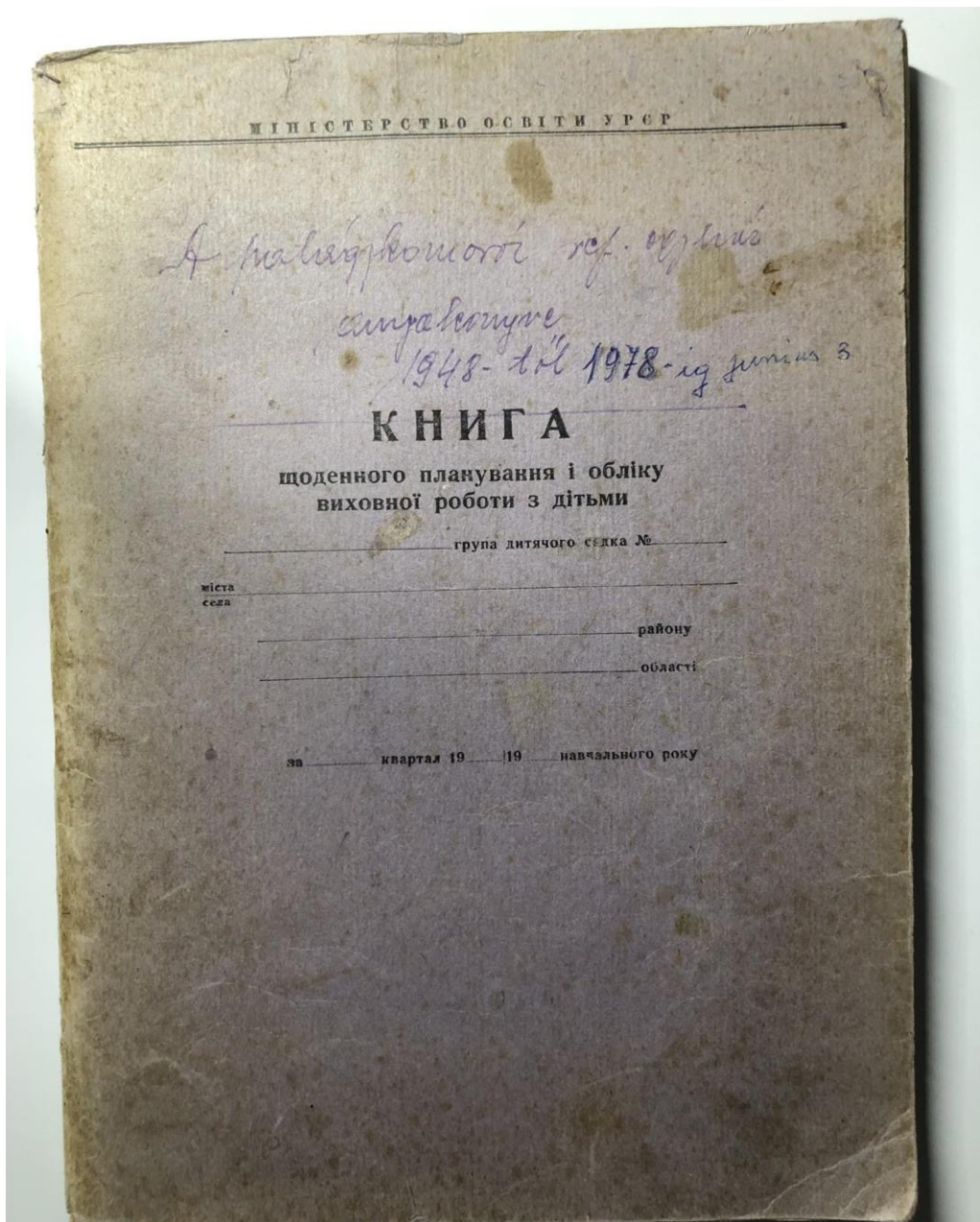
I examined several specialist literature to explain the work. I first grouped the names according to their frequency and then according to their origin. I divided it into separate female and male groups. I covered the socioonomastic examination of the names, on the basis of which I can state that the motivation for naming Palágykomoróc is influenced by several factors.

At the end of the work, I drew the conclusion and indicated the list and summary of the literature used.

MELLÉKLET

A mellékletben bemutatom szülőfalum nevezetességeit, a képek segítségével. Először is a református 1948–1978-as anyakönyv kivonatát, amelyből a keresztneveket gyűjtöttem. A külső részét, borítóját, majd a belső keresztelési adatok feltüntetését. A negyedik képen az 1994-től vezetett anyakönyvi kivonatot napjainkig. Szintén a külső illetve belső részét. Majd a palágykomoróci református templom látható kívülről és belülről.

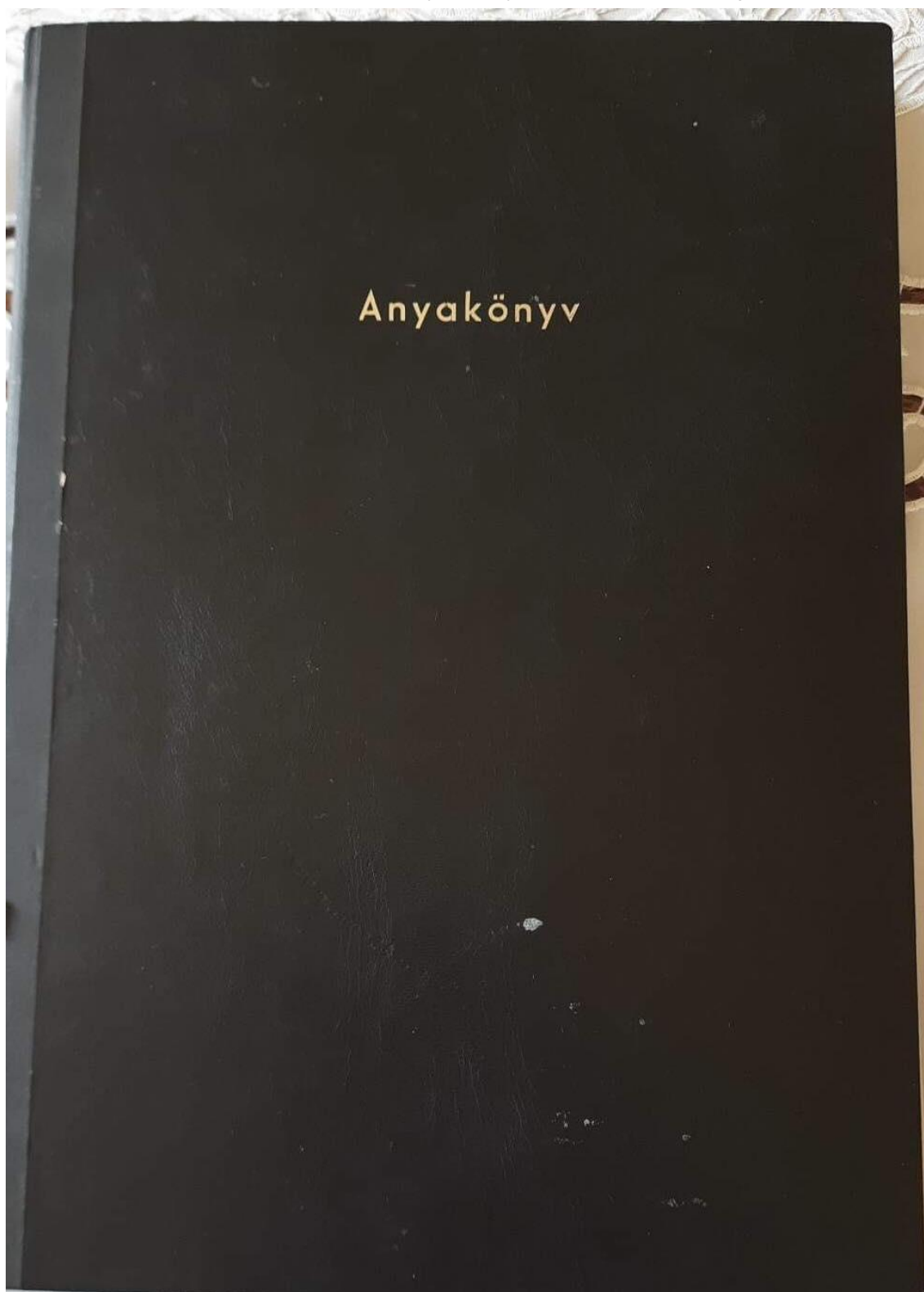
A református egyház anyakönyve 1948-1978

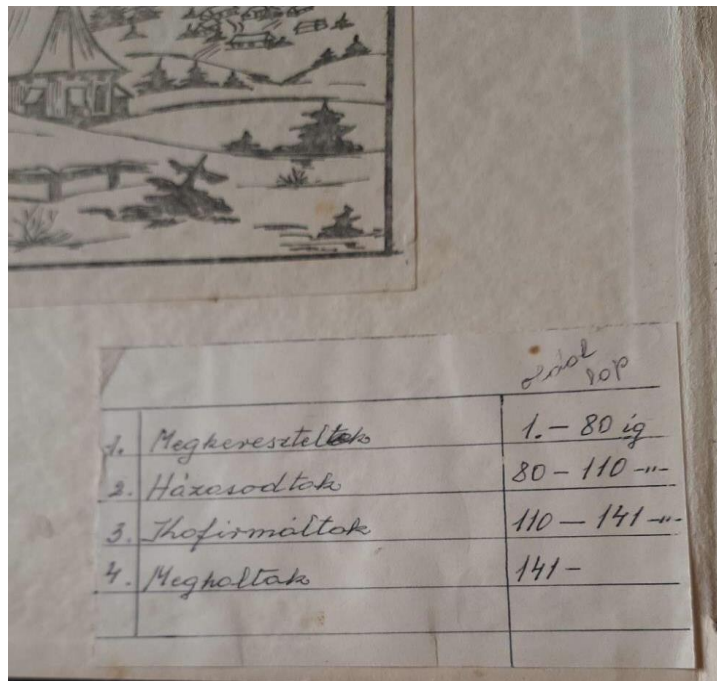
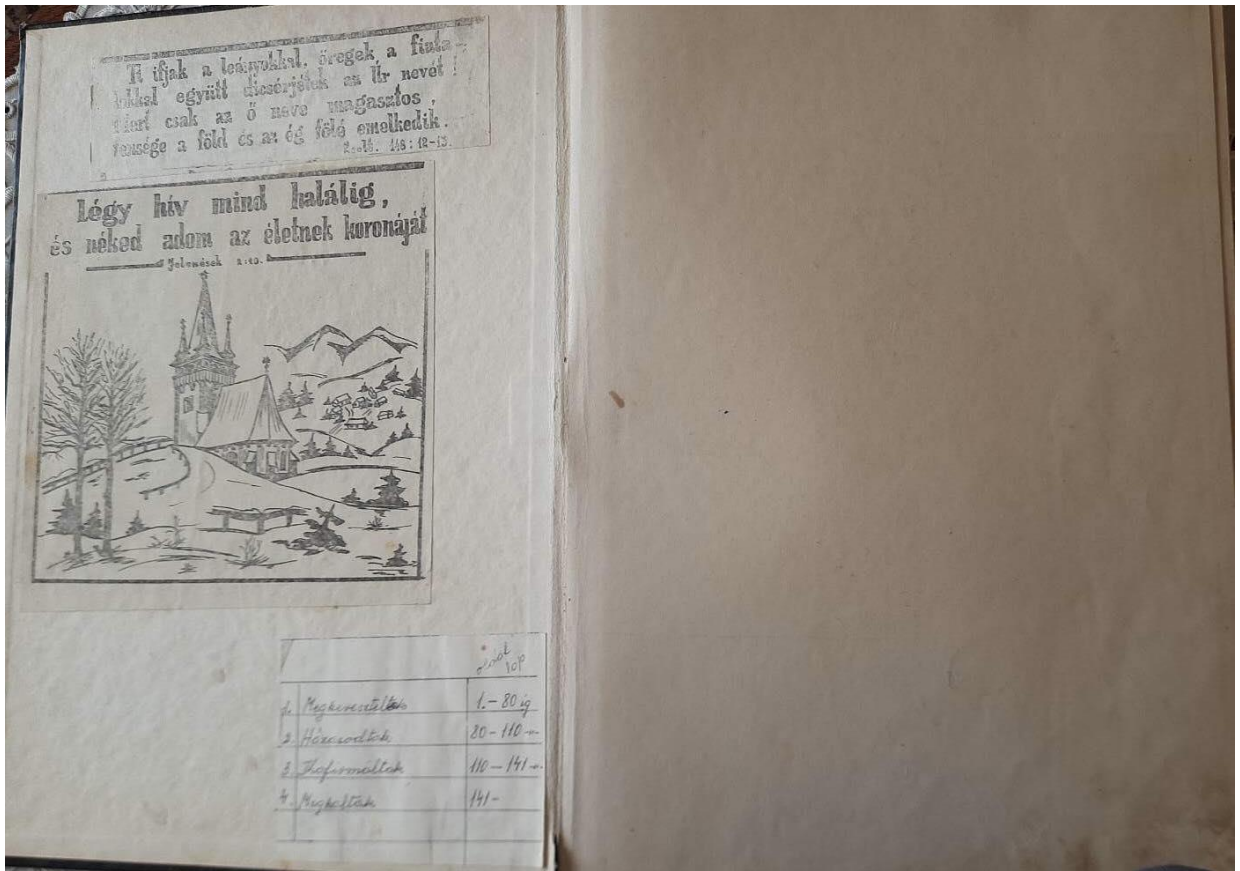
A keresztelési névsor

Ezen napra		A gyermek neve	A szülők neve	A keresztelési szertartás helye	A keresztszülők neve	A keresztszülők lakása
1948 - ik év						
1.	1948. január 14. 25.	Viktória	ifj. P. Szanyi Sándor Szanyi Panna	ref.	Hris. v.
2.	1948. január 16. 25.	Katalin	Sagy Miklós Rita és Maria	ref.	M. Varga Panna	...
3.	1948. január 23. 1.	Margita	ifj. Varga Lajos Pálma és Emma	ref.	ifj. Szanyi István	...
4.	1948. március 6. 21.	Szóna	ifj. Szanyi Sándor Benedek és Margit	ref.	Varga Panna	...
5.	1948. március 17. 25.	Agnes	ifj. ny. Varga Gyula Balogh Erzsébet	ref.	Hris. Sándor	...
6.	1948. április 24. 27.	Szóna	Vas Erzsébet	ref.	ifj. Szanyi Sándor	...
1949 - ik év						
1.	1949. márc. 22.	Babits	M. Varga Sándor Varga Erzsébet	ref.	Hris. Sándor	...
2.	1949. márc. 13.	Károly	Hris. Gyula Anna Erzsébet	ref.	Hris. Sándor	...
3.	1949. február 20. 27.	Eva	ifj. Hris. Sándor M. Varga Erzsébet	ref.	Hris. Sándor	...
4.	1949. március 8. 13.	Erzsébet	ifj. V. István Sándor Varga Szóna	ref.	Hris. Sándor	...

Az 1994-2022-es anyakönyvi kivonat borítója

Az 1994-2022-es anyakönyv első oldala

A Palágykomoróci református templom

